

Chefen har ordet:

Tio år sedan vårt regemente och vår brigad lades ned!

Jag vill börja med att önska er alla en god fortsättning på det nya året. Många tycker kanske att tiden rinner i väg allt för snabbt. Vi minns dock med stolthet den regniga dag för snart tio år sedan när vårt regementes och vår brigads fana trossades för sista gången.

Det är med stor vördnad jag ser tillbaka på alla kamraters arbete för vårt förband, både före och efter nedläggningen.

Kungabesök

Vid kamratföreningens årsmöte fredagen den 16 april kommer vi på något sätt att manifesteras tioårsdagen. Vid årsmötet får vi också bland annat ett framförande av Bengt (Ben) Olander som kung Karl XI. Enbart det framträdandet borde göra att ni bokar tiden för vårt årsmöte!

Berlin årets resmål

Under det gångna året har styrelsen följt årsmötets beslut vad gäller programmet. Vår resa i närområdet och jullunchen har genomförts i vanlig god kamratanda och med gott deltagande.

I skrivande stund planeras även för vårens utlandsresa till Berlinområdet. Jag kan lova att Gunnar Ohlsén med medarbetare än en

gång kommer att erbjuda en riktigt intressant kamratresa med flera historiska inslag.

Sista värnpliktskullen

Vårt regemente och vår brigad har under lång tid genomfört flera förändringar. Vårt kasernområde och dess ”invånare” har ständigt förändrats. Just nu pågår ännu en stor förändring. De sista värnpliktiga rycker ut till sommaren och en annan form av soldater beträder kaserngården.

Efter över 100 år försvinner vårt värnplikts-system. Grunden för det som vi arbetade för och med ändras helt. Det är i skrivande stund inte klart hur vårt regementes olika delar utnyttjas och förändras. Det finns anledning att återkomma när bilden har klarnat!

Till sist vill jag hälsa våra nya medlemmar välkomna till vår kamratförening och väl mött vid våra kommande möten!

Johan Rydén
Ordförande

Årsmötet 2009

Fredagen den 17 april avhölls årets årsmöte i Lv 6-aulan. För andra året hölls inledning, konsert och föredrag i aulan samt middag på officersmässen tillsammans med Luftvärnsregementets kamratförening.

Totalt var cirka 100 medlemmar, varav omkring 75 från vår förening, representanter för F 14-FMTHS-MHS H kamratförening och Stockholmsavdelningen närvarande.

Föreningens ordförande, Johan Rydén, och Luftvärnsregementets kamratförenings ordförande, Lars Hedström, inträdde till regementenas igenkänningssignaler, varefter fan- och standarförare inmarscherade med Hallands regementets, Luftvärnsregementets och kamratförenings fanor respektive standar under det att Hemvärnets musikkår i Halland spelade Hallands regementets och Hallandsbrigadens marsch samt Luftvärnsregementets marsch.

Hedersgäster

Ordföranden hälsade de närvarande välkomna. Han vände sig särskilt till kvällens föredragshållare Lars-Roland Broström, hedersledamöterna Arne Hedman med hustru Irene och Anders Emanuelson samt hedersmedlemmen Eric Djuräng, de inbjudna gästerna Mats Klintäng, Thomas Andersson och Lars Balkö samt Hemvärnets musikkår i Halland.

Ordföranden läste upp inkommet svarstelegram från prinsessan Lilian.

Ordföranden höll parentation över de medlemmar som avlidit sedan föregående årsmöte varefter musikkåren spelade Amazing Grace.

Musikkåren, under ledning av dirigenten Rolf Bjelm, genomförde därefter en mycket uppskattad konsert.

Därefter vidtog årsmötesförhandlingar enligt fastställt dagordning:

§ 1 Föreningens ordförande Johan Rydén förklarade årsmötet 2009 öppnat.

§ 2 Johan Rydén valdes till ordförande och Håkan Söderberg till sekreterare för mötet.

§ 3 Håkan Wallin och Peter Jacobsson valdes att jämte ordföranden justera årsmötets protokoll.

§ 4 Årsmötet fastställdes vara stadgeenligt utlyst.

§ 5 Utdelad föredragningslista för mötet fastställdes.

§ 6 Styrelsens verksamhets- och förvaltningsberättelse föredrogs och lades med godkännande till handlingarna.

§ 7 Ordföranden informerade om revisorernas berättelse, som fanns med i de utdelade årsmöteshandlingarna.

§ 8 Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för 2008 års förvaltning.

§ 9 Årsmötet godkände styrelsens förslag om oförändrad medlemsavgift för 2010 (50 kr).

§ 10 Styrelsens förslag till arbetsplan för verksamhetsåret 2009/10 fastställdes.

§ 11 Styrelsens förslag till inkomst- och utgiftsstat för år 2009 fastställdes.

§ 12 Inga motioner hade inkommit.

§ 13 Johan Rydén omvaldes till föreningsordförande, tillika styrelsens ordförande, för år 2009.

§ 14 Till styrelseledamöter under två år omvaldes Håkan Söderberg, Lennart Rydén,

Gunnar Ohlsén och Lennart Eriksson.

§ 15 Till ersättare under ett år omvaldes Lena Wallin, Per Ljungnér och Peter Höglund.

§ 16 Till revisorer omvaldes Leif Lundin och nyvaldes Tommy Jacobsson.

Till ersättare för dessa omvaldes Bo Hervén och Thomas Andersson.

§ 17 Till valberedningen omvaldes Thomas Andersson (sammankallande), Berit Strandgren och Lars Arestrand.

§ 18 Inga övriga frågor.

L A Karlsson stipendiat

§ 19 Kamratfondens stipendium för 2009 tilldelades Lars Arne Karlsson som erkänsla för hans mångåriga och engagerade arbete för kamratföreningen och i dess styrelse. På senare tid har han varit en uppskattad medlem i tidningskommittén och flitig skribent i vår medlemstidning.

Ordföranden tackade hedersledamoten Anders Emanuelson för hans insats för kamratföreningen och delade ut SMK:s förtjänstplakett i guld.

§ 20 Ordföranden tackade styrelsen, revisorerna och Stockholmsavdelningen för nedlagt arbete. Ett särskilt tack riktades till alla bidragsgivare.

§ 21 Ordföranden tackade alla för visat intresse och förklarade årsmötet avslutat.

Lyckad middag

Middagen efter årsmötet intogs på officersmässen, dit ordföranden Johan Rydén kunde hälsa cirka 100 gäster och medlemmar välkomna. Allt var perfekt registrerat av Lars Folkesson.

Chefen för FMTHS, Mats Klintäng, framförde gästernas tack för middagen och den sedvanligt fina inramningen vid föreningens årsmöte.

Kvällen avslutades med kamratlig samvaro på officersmässen, med bland annat flera förmåliga lotterier med vinster skänkta av Göran Lundahl, som bevistade föreningens årsmöte för 40:e gången i rad – ett svårslaget rekord.

Håkan Söderberg
Sekreterare

Välkomna till årsmötet 2010!

Tid:	Fredagen den 16 april 2010 kl 18.30
Plats:	Lv 6 aula
Måltidspris:	200 kronor
Anmälan:	Genom insättning på plusgiro 26 27 24-8 senast den 2 april. Skriv ”Årsmötet” och avsändare.

Året som gått

Så har vi lagt ytterligare ett år bakom oss. Till sommaren har vi verkat i tio år utan vårt kära regemente. Det har gått förvånansvärt bra. Vi genomför våra aktiviteter med god anslutning och antalet medlemmar ligger relativt konstant på drygt 1 100.

2009 inleddes som brukligt med årsmöte i slutet av april. Styrelsen försöker hitta föredragshållare med ämnen som vi tror kan intressera våra åhörare. Omkring hundra medlemmar lyssnade till ett föredrag om general Patton som vår f d kollega Lars-Roland Broström levandegjorde på ett berömligt och trevligt sätt.

Årsmötesförhandlingar följde därpå med ”grand vitesse”, kraftfullt ledda av ordförande Johan Rydén. Nytt för i år var det unga garde av trumslagare ur Hemvärnets musikkår, som

fick även den äldste medlemmen att slå i klackarna lite extra vid inträdet i aulan. Vi tackar som vanligt vår hemvärnsmusikkår för trevlig underhållning.

Resa i Halland

Som bekant reser vi vartannat år utrikes och vartannat inrikes. Årets tema var Hallands krigiska historia.

60 förväntansfulla resenärer lyssnade till Anders Eidergård som vid minnesstenen i Fyllebro berättade om slaget. Därefter var det

Det var fortfarande kyligt när Anders Eidergård underhöll kamraterna vid Fyllebro. Foto: Lars Ahlberg.

Lars Arne Karlsson (förd solglasögon) delgav åhörarna sina kunskaper. I fonden Gunnar Ohlsén och minnesstenen. Foto: Lars Ahlberg.

Lars Ahlbergs tur att lära oss hur slaget vid Genevad gick till. Lars fick högsta betyg av f d överstelöjtnanten Tomas Andersson vad gäller pedagogiska hjälpmedel (kartskisser).

Skedalahed stod näst i tur, i första hand för de därstädes befintliga bekvämlighetsinrättningar.

Ruskig hed

Roland Lundén (kompanichef) och Rolf Eklund (plutonchef) kunde inte avhålla sig från att berätta hur ruskigt det var på heden för 35 år sedan.

Färden fortsatte sedan över Oskarström – där Lars Arne Karlsson berättade om slaget vid Mared – till Susedalens rastplats utmed E 6 där lunch intogs ”à la Jarl”.

Vi tackar guiderna för god berättarkonst och Göran Lundahl för understöd av dryck. Efter lunchen kvarstod slaget vid Axtorna, som från fältherreplats (hög höjd) beskrevs av en lokal guide. Dagen inramades av strålende sol med sval morgonvind.

Jullunchen genomfördes traditionsenligt om än med något färre deltagare än vanligt. Knappt 60 medlemmar träffades i puben för förbrödring och glöggdrickande.

Varje år dyker medlemmar upp som befunnit sig i ”diasporan” under många år. Dessa återseenden är till glädje för alla och det finns mycket att berätta vad som hänt sedan sist. Vid maten sjöngs beordrade snapsvisor som följdes av de spontana. Årets upplagor höll en hög moralisk nivå – till allas förnöjelse.

Vi tackar vår klubbmästare Lars Folkesson som arrangerade lunchen. Vi tackar även de mecenater som skänkt vinster till våra lotterier vid både årsmöte och jullunch. Som vanligt går de flytande priserna först.

Gunnar Ohlsén
Kamratföreningens
vice ordförande

Ny ordförande i Stockholmsavdelningen

Stockholmsavdelningen är fortfarande i full verksamhet.

I februari 2009 gjordes ett studiebesök på Armémuseum där fil dr Johan Engström visade oss museets utställning "Hjältar". Lite senare i samma månad presenterade riksdagens "idrottsofficer" Yngve Borgström riksdagens idrottsanläggning. Han visade oss också den fina konsten i riksdagshuset.

I april besöktes förlaget Egmont Kärnan AB på Södermalm. Förlaget ger bland annat ut serietidningen "91:an Karlsson". Chefen för förlaget, Björn Ihrstedt, berättade intressväckande om förlagsverksamheten och särskilt om 91:an, som också förekommer utomlands, till exempel i Norge under namnet Nr 91 Stomperud (iklädd Nato-uniform).

Efter besöket blev det öl och efterprat på en restaurang i närheten. Ett antal medlemmar deltog också i ett av Nylands Brigads Gille i Sverige ordnat studiebesök rörande slaget vid Baggensstaket 1719 på Nacka-sidan.

Moderföreningens årsmöte i Halmstad besöktes av Lennart Törnqvist, Carl Fredrik von Mentzer, Rolf Monéus och Heikki Ingman. Traditionenligt har ett antal medlemmar besökt andra kamratföreningars möten i Stockholm.

Besök på Livrustkammaren

Höstens första aktivitet var ett besök på Livrustkammaren där utställningen "Riksprängning och begynnelse" studerades. Den handlar om kriget 1809.

Som tidigare år högtidlighölls Georg Carl von Döbelns minne vid graven på Johannes kyrkogård. Mötet var ordnat av Stock-

holmsavdelningen i samarbete med Nylands Brigads Gille i Sverige. Carl Fredrik von Mentzer berättade om von Döbelns värdefulla insatser vid den svensk-finska segern vid Siikajoki 1808. Gillet representerades av Rolf Wiljander, f d löjtnant vid ett jägarförband.

Årsmötet hölls den 16 november. Denna gång ägde det rum på Statstjänstemännens hus, Sturegatan 15, Stockholm. Från moderföreningen i Halmstad kom kamratföreningens vice ordförande Gunnar Ohlsén och Göran Lundahl. Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund representerades av dess vice ordförande Steve Gunnarsson.

91:an i norsk version. Foto: Rolf Monéus.

Lennart Törnqvist överlämnar klubban till Carl Fredrik von Mentzer. Foto: Rolf Monéus.

Från årsmötet i Stockholm. Från vänster Arvid Melin, Carl-Gustaf Tiseliuss, Carl Fredrik von Mentzer, Gunnar Ohlsén, Ulf Fredriksson. Foto: Rolf Monéus.

Helmuth Benedy belönas av Steve Gunnarsson. Foto: Rolf Monéus.

Norra Smålands regementes kamratförening i Stockholm representerades av ordföranden Magnus Bäckstrand och sekreteraren Lars Lundehed. Även ordföranden i Föreningen Smålands Husarer i Stockholm, Lars Holmgren, deltog. Ytterligare några externa deltagare infann sig.

Ny ordförande

Lennart Törnqvist avgick som ordförande. Han hade varit ordförande sedan 1997 och valdes med acklamation till hedersledamot. Han fick även en värdefull bokgåva. Karl Erik Rosén hyllade sin efterträdare för hans energiska och framgångsrika verksamhet för Stockholmsavdelningen. Till ny ordförande valdes enhälligt Carl Fredrik von Mentzer. Övriga styrelseledamöter omvaldes. Lennart Nyström, som i många år tjänstgjort i styrelsen, valdes också till hedersledamot.

Sveriges Militära Kamratföreningars Riks-

förbunds förtjänstplakett i guld med diplom tilldelades Helmuth Benedy och Al Samfors. Riksförbundets förtjänstmedalj i silver tilldelades Ulf Fredriksson.

Intressanta föredrag

Vid årsmötet hölls två föredrag. Ulf Fredriksson berättade om slaget vid Baggensstaket 1719 och om vad som hände sedan. Dessa händelser skildras i en särskild artikel i detta medlemsblad.

Jan Liljegren berättade under rubriken "Elephant utan adel" om sin anfader Axel Christersson Elephant, som var slottsfogde i Narva 1658 och senare adlades Lilliegren.

Årets sista programpunkter: Högkvarterets adventsgudstjänst samt jullunch på Militärsällskapet.

Karl Erik Rosén

Hedersledamot och f.d. ordförande i Stockholmsavdelningen

En minnessten berättar

Vi fortsätter i år att berätta delar av regementets historia med utgångspunkt från våra minnesstenar. Förra året berättade vi ett par historier med bakgrund i Vänersborgstrakten, i år vänder vi blickarna mot Danmark.

I Sveriges historia beskrivs kriget mot Ryssland 1808-1809 med slaget vid Sävar som det sista krig som Sverige har utkämpat. Det är korrekt beträffande krig och slag som utkämpats på svensk mark och givetvis av stor betydelse med den för Sverige stora förlusten av Finland med mera. Ofta glömmes dock historikerna att Sverige även deltog i ett flertal väpnade konflikter på andra platser under 1800-talet.

Sålunda utkämpade vi även 1808-1809 ett krig mot Danmark, med fred i Jönköping

1809. Ett krig som inte medförde några förändringar för parterna.

Ännu ett krig

1813-1814 var det dags igen. Åter var Danmark motståndaren och det var Sverige som var angriparen. Kriget slutar med svensk seger vid slaget vid Bornhöft och freden i Kiel 1814. Danmark avträder Norge och får i gengäld Rügen och delar av Pommern.

I kriget 1808-1809 och 1813-1814 deltog inte Västgötadals regemente, men det blev annorlunda 1848. Då bröt det ut ett uppror i Schleswig-Holstein, som då var danskt territorium. Upproret stöddes av Preussen som också deltog i striderna. Den svenske kungen, Oskar I, ställde i detta läge upp på den danska sidan och svenska förband lades i beredskap i Danmark.

Överskeppning

Den 2 maj befallde kung Oskar att trupper ur Västgötadals regemente skulle sättas i marschfärdigt tillstånd, och den 11 maj beordrades regementet att vara i Göteborg den 4 juni. Den 7 juni embarkerade trupperna sju danska transportfartyg och fyra danska ångbåtar för transport till Nyborg på Fyn.

Under tiden agerade också kung Oskar som fredsmäklare. Förhandlingar ledde fram till att en konvention slöts i Malmö den 27 augusti. Konventionen innebar att alla fientligheter mellan Danmark och Preussen skulle upphöra under sju månader.

På detta foto från 1942 syns texten tydligt. Källa: Svenska Dagbladet.

Tidningens redaktör Lars Ahlberg vid gravstenen (Foto: Anders Sträng).

De svenska hjälptrupperna kunde nu återvända hem. Den 28 augusti beordrades den svenska fördelningen på Fyn att bryta upp och återgå till hemorten. Den efterlämnade dock tre soldater ur Västgötadals regemente som avlidit på krigssjukhuset och begravts på Assens kyrkogård.

Brev från Danmark

Här kunde historien ha tagit slut, men strax efter nyår 1939 meddelades till Hallands regementes kamratförening från ”Selskabet De danske försvarsbrødre for Assens og Omegn” att man ämnade resa en minnessten över de tre svenskarna. Sällskapet hade vinnlagt sig om att hålla den då befintliga gravstenen i gott

skick men säger: ”Vi finder dog, at vore svenske kammerater kunde fortjene et større og ogsaa smukkere minde end de nu efeubeklædte grav med det lille nu noget skrøblige jernkors. Ligeledes findes vore kammeraters navne, alder eller dødsdag ikke i inskriptionen paa det støbte jernkors, og vi mener at deres navne burde fortjene at bevares.”

Fördröjning

Andra världskrigets utbrott kom dock att sätta käppar i hjulet för genomförandet. Det skulle ta några år in på 1940-talet innan stenen var på plats.

När stenen restes hade kamratföreningen lämnat nedanstående uppgifter om de be-

Assens kyrkogård är också en krigskyrkogård med en del vackra monument. Foto: Anders Sträng.

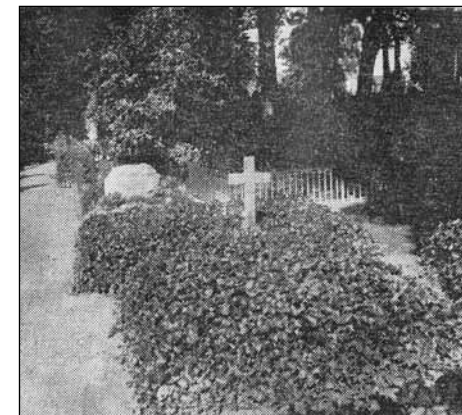
gravda svenskarna. Uppgifterna hämtades ur generalmönsterrullorna för Västgötadals regemente för 1844, daterade den 27 juni:

791 Sven Johansson Berg i 3:e kompaniet (Kållands) var 28 år 8 månader. Rotens namn var Gulleberg Olof Nilsgården i Rackeby socken i Skaraborgs län.

629 Olof Olofsson Hurtig i 7:e kompaniet (Tössbo) var 29 år 5 månader. Rotens namn var Morsviken i Värviks socken i Älvsborgs län.

733 Erik Johan Jonasson Wallin i 7:e kompaniet var 26 år 6 månader. Rotens namn var Västergården i Ånimskogs socken i Älvsborgs län.

Om svenskarna hade deltagit i någon drabbning är inte klarlagt, men allt tyder

Från början hade gravstenen ett enkelt järnkors. Källa: Fältvakten 1942.

på att så var fallet. Samtliga hade nämligen skottskador.

Vid tidningskommitténs besök i Assens en grå och kulen novemberdag 2009 befanns stenen vara i gott skick och gravplatsen välskött. Stenen är utförd i natursten med såväl Västgötadals regementes vapen som namnen på de tre svenskarna inhuggna. Väder och vind har dock satt sina spår och färgen i inskriptionerna borde förbättras.

Assens vackra kyrkogård är för övrigt till del en krigskyrkogård där ett antal gravar och minnestenar minner om striderna på Fyn i mitten av 1800-talet.

Anders Sträng
*F d officer vid I 16,
numera föreståndare
på garnisonsmuseet*

Källor:

- Fältvaktens julnummer 1942
- Bra Böckers lexikon
- Wikipedia

Finlands sak var hans

Den 21 december 2008 avled f.d överstelöjtnanten Sten Orvar Nilsson i en ålder av närmare nittio år. Därmed gick Kungl Hallands regementes mest bemärkte Finlandsveteran ur tiden.

Löjtnant Orvar Nilsson vid Svirfronten 1944. Samtliga fotografier: Arkiv.

Orvar Nilsson var född på Heagård den 20 april 1919 och blev officer vid I 16 1941. Han tjänstgjorde i Finland 1940 och 1943-1944. Nilsson var anställd som major vid etiopiska livgardet 1950-1953 och deltog med etiopiska förband under Koreakriget 1951. Senare deltog han som stf bataljonschef under striderna på Cypern 1964. Orvar Nilsson avslutade sin aktiva militärtjänst som chef för Hemvärnets Stridsskola (HvSS) åren 1963-1974.

Orvar Nilsson var inte bara en svärdets man, han var också en pennans virtuos. 1983 debuterade han med boken "Liten bricka i stort spel" samt medverkade i del 1 och 2

av samlingsverket "Finland i krig" (1986 respektive 2000) för att slutligen ge ut boken "När Finlands sak blev min" 2002. När man i Finland i början av 2000-talet bestämde sig för att göra film om de finlandssvenska förbanden under fortsättningskriget var Orvar Nilsson, tillsammans med den nyligen bortgångne legendaren Harry Järv, sakkunnig.

Under närmare femtio år höll Orvar Nilsson ett otal föredrag där han engagerat och med en självklar pondus delade med sig av sina erfarenheter av krig. Då var det mestadels Finlands krig som var hans tema. Orvar Nilsson var också djupt engagerad i att vårda minnet av de frivilliga, inte minst genom sitt arbete i Förbundet Svenska Finlandsvilliga. Som ordförande höll Orvar Nilsson i klubban när förbundet den 25 mars 2000, efter nästan exakt 60 år, omorganiserades till Svenska Finlandsvilligas Minnesförening.

Orvar Nilsson erhöll under och även efter sin tjänstgöringstid många meriterande utmärkelser. Den 22 maj 2000 var Orvar Nilsson som en av två hedersgäster inbjuden till Finlands Jägarsällskaps vårlunch i marskalk Mannerheims jaktstuga. Vård var krigshjälten, den 95-årige generalen av infanteriet, Adolf Ehrnrooth. Den andra hedersgästen var Finlands president, Tarja Halonen.

Kriget ett faktum

"Den 30 november 1939 bombarderades Helsingfors och andra finska städer av ryskt

Furir Orvar Nilsson på Sandöbron den 3 februari 1940.

flyg. Markstridskrafter överskred på ett flertal platser den mer än 100 mil långa riksgränsen mellan Finska viken och Norra ishavet. Finlands vinterkrig var ett faktum."

Med ovanstående text inledde Orvar Nilsson en artikel om vinterkriget i kamratföreningens medlemsblad 1981. Han visste vad angreppet fick för följder, ty han var med. Finlands vinterkrig ligger nu 70 år tillbaka i tiden. Av dem som en gång deltog aktivt är i dag inte så många kvar i livet.

För Orvar Nilssons del var vinterkriget inledningen till ett livslångt engagemang för Finland, men det visste den tjuugoårige officerskadetten från I 16 inget om krigshösten 1939. Uppslutningen för Finland i Sverige var med undantag för kommunistympatisörerna näst intill total. Man kan tala om en veritabel folkrörelse. Sveriges regering gick dock i otakt med folkopinionen till att börja med,

men medgav efter en tid att rekrytering till en frivilligkår fick ske.

Gick med som frivillig

Orvar Nilsson, liksom ett stort antal av hans kadettkamrater, anmälde sig till frivilligkåren för Finland. Ett tiotal medgavs avsked, Orvar Nilsson var en av dem. På omslagsfotot till hans bok, "När Finlands sak blev min", ser vi en ung allvarstygnd Orvar Nilsson framför en vitmålad personbil på Sandöbron under landsvägstransporten till Finland den 3 januari 1940.

Frivilligkåren samlades i början av januari 1940 i Torneå, där förbandsorganisation och övningar påbörjades. Det var en nog så grannliga uppgift med tanke på de frivilligas militära bakgrund, vilken var minst sagt skiftande. Orvar Nilsson utnämndes i likhet med sin kadettkamrat Axel Hård af Segerstad till

chef för en 8 cm granatkastartropp ingående i II. stridsgruppens 2. skyttekompani. Deras grad var översergeant.

Den 19 februari utfärdades en order från högkvarteret i St Michel som innebar att Svenska frivilligkåren före 29 februari skulle avlösa fem finska bataljoner och två artilleribatterier vid Märkäjärvi väster om Salla. Förflyttningen av II. stridsgruppen inleddes 24 februari. Orvar Nilsson förde befälet över 2. skyttekompaniets förläggningstrupp som bestod av häst, kusk, släde samt ett par man från varje pluton.

Extrem kyla

Skidmarschen inleddes strax efter kl fem på eftermiddagen i 18 graders kyla. Efter hand sjönk temperaturen och vid midnatt var det -49 grader. Förflyttningssträckan var planlagd till ca 28 km men eftersom plogplutonen läst fel på den svårtydda finska kartan blev marsch-

sträckan närmare 40 km. Köldmarschen, som den kom att kallas, genomfördes av 1 500 man. Av dessa fick ett sjuttioal så svåra köldskador att de fick avföras ur rullorna.

Stridsläget på Karelska näset medförde att avlösningen påskyndades. Den 27 februari var både I. och II. stridsgruppen på plats i främsta stridslinjen vid Märkäjärvi. Den 10 mars anföll ryssarna och Orvar Nilssons kompaniet kom i strid. Granatkastartroppen utlöste sina eldlägen och dagen efter kunde man räkna till 46 stupade fiender framför kompaniets stridslinje.

Tidigt på morgonen den 13 mars väcktes kompaniet av att ryssarna anföll med understöd av bland annat flyg. En 80 kg-bomb träffade kanten av 2. granatkastartroppens tält och Orvar Nilsson kastades ett tiotal meter ut i snön – oskadd, liksom övriga 15 i tältet.

Stormelden fortsatte till kl 11.13 men något anfall kom aldrig. Kriget var över.

Svenska frivilligkompaniet i augusti 1944.

Den 26 mars avtackades frontförbanden av fältmarskalk Gustaf Mannerheim och inom en månad hade frivilligkåren lämnat Finland. Men redan 27 mars hade kamratföreningen, Förbundet Svenska Finlandsfrivilligkåren, bildats (senare omdöpt till Förbundet Svenska Finlandsfrivilliga).

Ville återvända

Stämningen bland de frivilliga var efter fredsslutet minst sagt i botten. De ansåg att de inte hade fått göra en fullvärdig insats i tid. Löften gavs man och man emellan, att om Finland ånyo kom i konflikt med sin store granne, skulle de vara beredda att åter kämpa för Finlands frihet.

För Orvar Nilssons del innebar krigsslutet att han återgick till officersutbildningen på Karlberg. Efter avslutad officersutbildning utnämndes han till fänrik vid I 16 1941 och löjtnant 1943. Kadetten och krigskamraten från 1940, Axel Hård af Segerstad, hade under tiden avancerat till löjtnant och chef för det svenska frivilligkompaniet vid Svir-fronten. Axel Hård och Orvar Nilsson diskuterade brevlades det gamla löftet från 1940. På senhösten 1943 beviljades Orvar Nilsson avsked från I 16 och armén, och inträdde med löjtnants grad i Finlands armé.

Den entusiasm och värme som burit fram de frivilliga 1939-1940 fanns inte längre i Sverige. Finland var ju nu medkrigsförande till Tyskland, våra grannländers förtryckare. Orvar Nilsson sade senare: "Vi slogs för Finland mot Ryssland, inte för Tyskland."

Det område där Svenska frivilligkompaniet var en del av försvarslinjen var beläget på Aunusnäset vid floden Svir. Nilsson placerades som chef för stödjepunkten "Omar" vid Jandeba, en biflod till Svir.

Ställningarna för den finska armén på Aunusnäset hade i stort sett varit oförändrade sedan anfallsskedet avslutades hösten 1941.

Det frontavsnitt som Svenska frivilligkompaniet ansvarade för var cirka 400 × 400 m, men styrkan i början av 1944 var inte större än 83 man.

Den 3 februari reste Axel Hård till Sverige på permission och Orvar Nilsson tillträdde som tjänsteförrättande kompanichef fram till den 23 i samma månad. En av den nye chefens första, något udda, uppgifter var att välja ut tre man ur kompaniet som kunde komma i fråga för det tyska Järnkors av 2. klass. Initiativet till detta hade tagits av en tidigare chef för frivilligkompaniet, den något originelle ryttmästaren Stig Mauritz Möllerswärd, som genom kontakter med generalen Gilbert Hamilton (frivillig i Tyskland under första världskriget) hade utverkat att detta utmärkelsetecken kunde utdelas till svenska frivilliga.

Anklagade sig själv

Den relativt låga stridsverksamhet som varit rådande under ganska lång tid förbyttes i slutet av januari i ökad aktivitet från rysk sida. Denna aktivitet tog sig bland annat uttryck i djärva nattliga innästlingsförsök. Vid ett sådant stupade en svensk frivillig, soldaten Bäck. Dagen efter denna strid avlade Orvar Nilsson en muntlig rapport till bataljonschefen, major Karl Gustaf Kavander. Han avslutade sin redogörelse med orden: "Innerst inne anklagar jag mig själv för soldat Bäckes död." Svaret kom snabbt och hårt: "Du handlade rätt! Men du måste förstå att striden för Finlands frihet kräver liv!" Det var ord som Orvar Nilsson mer än en gång skulle få anledning att begrunda.

Under hela mars och april fortsatte den ryska störningselden med alla vapen. Vanligtvis förorsakade beskjutningen inte några skador eller förluster, men under ljusa dagar bevakade de ryska prickskyttarna de svenska linjerna. Den 26 mars träffades soldaten Gun-

vald Johansson av ett dödande skott. Enligt beräkning hade omkring 50 tunga och lätta granater varje dygn slagit ned i de svenska stödjepunkterna.

Den 17 maj 1944 avlöstes Svenska frivilligkompaniet. I strilande regn och på leriga skogsvägar marscherade man bort från Jandeba. Frivilligkompaniet förlades vid Lampero, en mil norr om Aunus stad, där det ställdes direkt under regementschefens befäl. Den 9 juni 1944 anföll ryssarna de finska ställningarna på Karelska näset med överväldigande kraft. Den 10 juni hade man gjort en 20 km djup inbrytning i de finska ställningarna. En reträtt var ofrånkomlig.

Hårdaste plutonen

Först fram på eftermiddagen fick man i Lampero vetskap om utvecklingen på näset. Den påföljande dagen fick svenskarna order om att organisera en pluton som skulle utgöra regementschefens egen jägarpluton. Denna pluton var av hävd den hårdaste plutonen i regementet. Orvar Nilsson blev dess chef.

Den våldsamma sovjetiska offensiven på Karelska näset sommaren 1944 tvingade de finska försvararna på reträtt mot den sista försvarslinjen i höjd med Viborg. Alla tillgängliga reserver, däribland 17. divisionen i vilken JR 13 (JR = Jalkaväki Rykmentti = Infanteriregemente) och frivilligkompaniet ingick, beordrades till Karelska näset.

Efter drygt en månad i Lampero avreste frivilligkompaniet 17 juni med järnvägstransport mot Kavantsaari station ett par mil nordost om Viborg, dit det anlände den 19 juni. Under den närmaste tiden skulle de svenska frivilliga i frivilligkompaniet befinna sig i händelsernas centrum under det största fältslag som utspelats i Norden. Slaget blev avgörande för Finlands framtid som självständig nation.

Den 20 juni bestod Svenska frivilligkompaniet av 64 man. Kompanichef var löjtnant Axel

Orvar Nilsson som chef för jägarplutonen vid JR 13 och ställföreträdande kompanichef för Svenska frivilligkompaniet. Bilden togs vid kompanichefen löjtnant Axel Hård af Segerstads bröllop i augusti 1944.

Hård af Segerstad och chef för den 27 man starka jägarplutonen löjtnant Orvar Nilsson. Det till numerären fåtaliga frivilligkompaniet stod inför sina hårdaste strider någonsin.

Helveteskullarna

Den 20 juni var dagen för Viborgs oväntade fall. Frivilligkompaniet, tillsammans med regementets II. bataljon, hamnade direkt i främsta linjen med uppgift att försvara höjderna Kaplainmäki och Vierumäki. Dessa kallades ganska omgående Helveteskullarna, vilket ansågs vara ett mera passande namn.

Under fyra dygn rasade svåra strider om de kala kullarna. Gång på gång försökte ryssarna med understöd av artilleri, granatkastare och Stalinorglar storma den tunna försvarslinjen. Gång på gång avslogs anfallen i närstrid med kulsprutepistoler och handgranater. Fienden tillfogades stora förluster i stupade och sårade. Men även försvararna fick vidkännas smärtfyllda förluster.

Under striderna 20-24 juni förlorade frivilligkompaniet 53 procent av stridsstyrkan. Den 22 juni blev den förlustrikaste dagen i kompaniets historia då 19 man förlorades, varav sex stupade, tolv sårade och en nervskadad. Trots denna åderlåtning höll kompaniet sin försvarslinje till dess order om tillbakaryckning kom.

Svenskarna omgrupperades tillsammans med resten av bataljonen som reserv några kilometer norr om Tali. På morgonen den 25 juni bröt ryssarna igenom försvaret vid Tali och II. bataljonen fick order om motanfall. Detta var upptakten till krigets våldsammaste storstrid, slaget vid Tali-Ihantala, som rasade dag och natt i sex dygn och i vilket fem finska och sju ryska divisioner deltog.

Bataljonens motanfall vann först terräng men efter ett par kilometer tvingades man övergå till försvar. En av de frivilliga, Filip Olsson (senare Rytterås), skriver i sin bok "Frivillig soldat" (1972) om striderna vid Tali: "Löjtnant Nilsson tog med sig några man för att hjälpa till, där de hårdaste striderna utkämpades." Något som kännetecknade Orvar Nilssons agerande i strid.

Svåra förluster

Vid övergången till försvarsgruppering skingrade Svenska frivilligkompaniet, som nu bestod av 26 man, ett fientligt kompani i en häftig motanfallsstrid. Under de följande dygnen utsattes försvarslinjen för våldsam stormeld samt upprepade anfallsförsök. Varje gång slogs fienden tillbaka med stora förluster, men även försvararna decimerades betänkligt efter hand.

På dagen den 28 juni kom order om tillbakaryckning. Efter våldsamma strider och med en överhängande risk att bli inneslutna lyckades bataljonen efter sex timmars förflyttning nå de egna linjerna. Av bataljonens styrka återstod då 82 man. Svenska frivil-

ligkompaniet, som under striderna vid bland annat Tali förlorat 72 procent av stridsstyrkan, uppgick till endast 16 man. Under striderna hade bataljonen inte helt utan frivilligkompaniets insatser förtjänat epitetet "Talin tiikerit" – "Tigrarna från Tali".

Den 1 augusti var frivilligkompaniet grupperat vid Saima kanal och genomförde där en stöttrupperstrid som också blev frivilligkompaniets sista under fortsättningskriget.

Kompaniet avvecklades

I början av augusti förlades JR 13 och frivilligkompaniet i reserv. Den 4 september inträdde "eld upphör" och den 19 september slöts vapenstillestånd mellan Finland och Sovjetunionen. Frivilligkompaniet förflyttades till Åbo där det avvecklades och avtackades. Den 26 september 1944 kl 24.00 upphörde Svenska frivilligkompaniet att existera.

Den allvarlige kadetten från Sandöbron 1940 hade med all säkerhet upplevt mer under dessa krigsår än de flesta gör under ett långt liv. Nu är f d överstelöjtnanten Sten Orvar Nilsson borta. Svenska frivilligkårens devis kunde vara hans – "För Finlands frihet och Sveriges ära". In i det sista var Finlands sak hans.

*"Han sett så många blodig dag,
så många faror delat,
ej segrar blott men nederlag,
vars sår ej tid har helat.
Så mycket, som re'n världen glömt,
låg i hans trogna minne gömt."*

Lars Arne Karlsson
F d officer vid I 16

Hallandsgruppen och hemvärnet

Jag har blivit ombedd att skriva några rader om Hallandsgruppens verksamhet och hemvärnet i Halland. Då vi står inför stora förändringar kommer jag att fokusera på framtiden och utvecklingen av hemvärnet.

Hallandsgruppen består av 13 medarbetare, fördelade på fyra civilanställda och nio officerare. Vi är organiserade i två sektioner, en utbildningssektion, som leds av major Henrik Nihleen, och en stödsektion med major Johan Johansson som sektionschef.

Ledstjärnan i vårt arbete är det nyligen framtagna målet:

Hallands hemvärn med de nationella skyddsstyrkorna ska vara omedelbart in-

satsberedda och kunna avge effekt nationellt, själva eller tillsammans med andra.

För att uppnå detta ska Hallands hemvärn med de nationella skyddsstyrkorna:

- Ständigt utvecklas så att våra förmågor alltid kan möta dagens och morgondagens behov.
- Tillämpa KFÖ-systemet fullt ut.
- Lägga stor vikt vid rekrytering och personalvård i syfte att få förbandet att växa.

Övning i Skövde.

Hemvärnskompani under framryckning. Samtliga artikelfoton: Jan Erik Nordberg.

- Skapa en effektiv organisation genom ett modernt ledarskap.

- Ha en attraktiv organisation som baseras på Försvarsmaktens gemensamma värdegrund.

Vår huvuduppgift är att under chefen Lv 6 leda, administrera, utveckla och utbilda hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna i Halland. Andra viktiga uppgifter är att:

- Stödja frivilligorganisationerna i Halland.
- Stödja Försvarsutbildarnas kurser (Tylebäck).

- Under stabschefen Lv 6 vidmakthålla I 16:s och IB 16:s traditioner.

Hallands hemvärn i dag

Hemvärnet i Halland är organiserat i två bataljoner, den norra (311:e) hemvärnsbataljonen och den södra (312:e). Norra bataljonen består av tre hemvärnkompanier samt ett insatskompani. Förbanden är geografiskt knutna till kommunerna Kungsbacka, Varberg och Falkenberg.

I södra hemvärnsbataljonen ingår på motsvarande sätt två hemvärnkompanier och ett insatskompani (Halmstad och Laholm/Hylte). Förutom hemvärnsbataljonerna finns en hemvärnsflygggrupp och Hallands hemvärnsmusikkår.

Hemvärnsförbandens huvuduppgifter är första hand skydd och bevakning av skyddsobjekt eller skyddsområden med såväl militära som civila nyttjare. Andra exempel på uppgifter som förbanden ska kunna lösa är:

- Ytövervakning.
- Eskort och transportskydd.
- Försvar.

Utöver detta ska hemvärnet kunna stödja samhället vid olika typer av påfrestningar, exempelvis bränder, eftersök av personer och olika väderpåfrestningar. Detta är uppgifter som vi vet att vi klarar, eftersom de inträffar om inte dagligen så förhållandevis ofta.

Framtida utveckling

I sommarens (2009) riksdagsbeslut (Inriktningsbeslutet) står det tydligt att ”ur dagens hemvärn utvecklas morgondagens nationella skyddsstyrkor (NS) med ökad användbarhet och tillgänglighet”.

Detta innebär en avsevärd ambitionshöjning för hela hemvärnet avseende såväl utbildning och utrustning som användbarhet. Rikshemvärnschefen har uttryckt att detta är den största förändringen/utvecklingen sedan hemvärnet bildades för 70 år sedan.

För att kunna uppfylla våra ledande politikernas vilja införs ett antal konkreta förändringar redan under 2010.

- Ett tydligare fokus mot ”skarpa” uppgifter nationellt.
- En översyn av gällande beredskapstider.
- En organisationsutveckling.
- Införande av nytt utbildningssystem.

Modern utrustad fänrik.

Flygplan embarkeras.

- Nya ersättningsnivåer med nya avtal.
- Personalförsörjning, ”direktutbildning”.
- Ny materiel införs.

Skarpa uppgifter och beredskap

Hemvärnsförbanden ska ha tydliga uppgifter. Förstahandsuppgifterna ska vara lokalt/regionalt knutna, men förbanden ska även kunna verka i andra delar av Sverige. Huvuduppgiften är fortfarande att med stor ut hållighet svara för skydd och bevakning av militära skyddsvärda objekt, verksamheter samt samhällsviktig civil infrastruktur.

Huvuddelen av förbanden ska kunna verka inom ett dygn och med delar inom några timmar.

Organisationsutveckling

I dag består hemvärnet i Sverige organisatoriskt av 60 hemvärnsbataljoner, dock med ganska låg förbandsuppfyllnad personellt. Målet 2012 är 40 hemvärnsbataljoner med cirka 22 000 soldater, varav 17 000 utgörs av de nationella skyddsstyrkorna, vilket är lika med dagens insatsplutoner/-kompanier.

I Halland innebär detta att en bataljonsledning ska avvecklas. Kvar blir en hemvärnsbataljon.

I vår startar ett utvecklingsarbete med uppgiften att organisera den ”nya” hemvärnsbataljonen i Halland. Hur bataljonen kommer att se ut (antal kompanier) beror på de förutsättningar som finns i Halland. Strävan är dock att kunna organisera så många kompanier som möjligt med en personell uppfyllnad på minst 85 procent. Slutsatsen blir således att alla som är med i hemvärnet i dag även behövs i morgon.

Nytt utbildningssystem

För att kunna möta de ”nya” kraven införs ett nytt utbildningssystem med ”hemvärns-KFÖ”, ett system som testats under 2009. KFÖ-systemet genomförs i tvåårscykler med ett befattningsår (befattnings-KFÖ) och ett förbandsår (förbands-KFÖ).

Oavsett typ av KFÖ genomförs denna under en vecka, enligt ”gammalt känt koncept”. Chefer på olika nivåer ”rycker in” i början av veckan för att förbereda. Från och med torsdag morgon är hela förbandet inryckt, vilket innebär att förbandsskedet är fyra dagar (torsdag till söndag).

Förutom KFÖ-veckan genomför chefer SÖB (särskild övning befäl) under en helg. Insatskompanierna (nationella skyddsstyr-

korna) genomför utöver detta ytterligare en övning, benämnd SÖF (särskild övning förband) under fyra dagar. För att uppfylla sitt avtal/kontrakt är kravet att deltaga på dessa övningar beroende av befattning.

Utöver dessa ”obligatoriska” övningar genomförs kompletterande utbildningar, som t ex kan omfatta skarpskjutningar, olika funktionsutbildningar och skyddsvaktsutbildning. Huvudsyftet med KFÖ-systemet är att under något längre tid samöva fyllda förband med rätt personal och på så sätt utveckla samträning och ledningsförmåga samt skapa väl fungerande krigsförband. Under 2010 genomför vi vår KFÖ 20–26 september.

Nya ersättningsnivåer

Under många år har hemvärnet räknat timmar för att uppfylla avtal. Kravet på en hemvärns-soldat har varit att deltaga minst 20 timmar i övningsverksamhet, medan en insatssoldat har haft ett krav på 60 timmar. Nu införs en modell som i stället bygger på dygn. På motsvarande sätt ska en hemvärnssoldat göra fyra dygn (KFÖ) och en insatssoldat åtta dygn (KFÖ + SÖF).

Ersättningsystemet efter uppfyllt avtal har höjts i allt väsentligt. Denna gång har meniga soldater samt befäl (gruppchefer och uppåt) med personalansvar prioriterats. Som exempel kan nämnas att en hemvärnssoldat får 3 500 kr efter uppfyllt avtal och en insatssoldat 7 000 kr. Man blir inte rik av att vara med i hemvärnet, men man ska å andra sidan inte ”förlora” pengar på att uppfylla sitt avtal.

Personalförsörjning

Med tanke på minskande ”värnpliktskullar” – som snart blir än mindre och dessutom frivilliga – behövs direktutbildning till hemvärnet. Detta har genomförts under flera år på försök på ett antal platser i landet, dock inte i Halland.

Från och med 2010 införs detta på bred front. Totalt ska det under året utbildas cirka 600 soldater. Vi har fått en tilldelning på 40 soldater till Halland. Rekryteringen pågår för fullt och inryckning sker den 6 september vid regementet. Vi hoppas att detta kommer att fortgå varje år framgent för att personalförsörja förbanden i Halland.

Ny materiel

Ny och modernare materiel ska successivt införas till hemvärnsförbanden, för att kunna lösa allt mer kvalificerade uppgifter. Exempel på materielområden som ses över är:

- Nytt sambandssystem som bl a omfattar ny radiomateriel på grupp- och plutonsnivå.
- Vapen som bl a omfattar förkortad och inskjutbar kolv till ak 4 samt på sikt (2019) nytt eldhandvapen.
- Mörkermateriel.
- Nya fordon till insatskompanierna, där olika försök pågår för fullt.

Spännande tid

Som framgår är det mycket på gång. En spännande tid väntar, med stora och positiva utmaningar. Hemvärnsförbanden är en territoriell basplatta som med hög beredskap ska kunna verka under skiftande förhållanden.

Hallands hemvärn står väl rustat inför framtiden. Vi har redan lagt grunden i form av välutbildade och positiva befäl och soldater, väl fungerade arbetsformer mellan Hallandsgruppen och hemvärnsförbanden och – sist men inte minst – hög vilja och motivation att skapa ett ”vassare” hemvärn i Halland.

Lars T Olsson
Chef Hallandsgruppen

Träffningen vid Baggensstaket

Våren 2008 genomförde Stockholmsavdelningen m fl ett studiebesök vid Baggensstaket i Saltsjöbaden utanför Stockholm. Här hejdade svenskarna ryssarna 1719.

Nedan redovisas bakgrunden till de strider som ägde rum, samt hur man tror att de genomfördes. Den taktik och den stridsteknik som användes är tidstypiska och kan mycket väl ha använts av Västgöta-Dals regemente.

Intressant är också att vi här ser början på den taktik som även präglade det moderna Hallands regemente under 1960- och 1970-talen vid försvars- och fördröjningsstrid.

Det säkerhetspolitiska läget 1719

Det stora nordiska kriget ägde rum 1700–1721. En allians, bestående av Danmark, Ryssland, Sachsen och Polen, hade förklarat Sverige krig. Den svenska stormaktstiden var på väg mot sitt slut. Karl XII hade stupat vid Fredrikshald och Sverige sökte förhandlingslösning med England och kung Georg. Danskarna angrep västra Sverige.

Den militärpolitiska situationen i Sverige

I februari 1719 hade regeringen ett möte för att diskutera hur krigsmakten skulle kunna skäras ned.

Man kom fram till att det nog trots allt var viktigt att ha resurser som kunde försvara den svenska rikshalvan. Infanteriet och kavalleriet organiserades i arméer. Regeringen fastställde att det skulle bli fem arméer: den jämtländska, den värmländska, den bohuslänska, den skånska samt Stockholmsarmén.

Försvaret söderut och västerut var viktigast. Det var det danska hotet som skulle mötas.

Endast en armé fanns för försvaret i öster. Stockholmsarméns uppgift var att försvara den mellansvenska ostkusten.

Flottan hade 24 linjeskepp, 21 fregatter, 12 skottpråmar och 21 galärer. Huvuddelen av linjeskeppen låg i Karlskrona.

Utvecklingen inom ryska flottan

Tsar Peter var mycket intresserad av fartygsbygge och ville skapa en stark rysk flotta. Han ville bygga linjeskepp och fregatter som på sikt skulle kunna mäta sig med den svenska flottan, men han insåg att detta skulle ta tid.

Han satsade därför inledningsvis på att bygga galärer. De kunde operera i den svenska skärgården, behövde ingen vind och var dessutom grundgående. De kunde ta sig fram där de svenska linjeskeppen och fregatterna inte kunde komma åt dem.

De ryska galärerna var vanligtvis ca 30 meter långa, sex meter breda och hade ett djupgående om 1,5 meter. De hade tjugo par åror med fem man vid varje åra för lugnt väder. De var kanonbestyckade i fören och hade

i övrigt ett tiotal mindre pjäser. Galärerna kunde transportera 150–200 man och kunde också ta upp till 20 hästar.

Den ryska flottan räknade runt 130 galärer och 100 skärbåtar.

Geografiska förutsättningar för angrepp på Sverige

Det fanns (och finns även i dag) tre inseglingsmöjligheter mot Stockholm:

- Norrifrån via Furusundsleden förbi Vaxholms fästning.
- Rakt österifrån via Rödkobbsleden och senare också förbi Vaxholms fästning.
- Söderifrån via Dalarö och Baggensstäket.

Ryssarnas plan för angreppet mot Sverige

Ryssarna ville tvinga svenskarna till en för dem ogynnsam fred. Man planerade att transportera en armé om 30 000 man med hjälp av 130 galärer, 100 slupar och 20 andra örlogsfartyg över Östersjön. Målet var att sätta Stockholm i brand samt härja utmed kusten.

Vid Vaxholms fästning låg en svensk stockholmseskader under amiral Didrik Taube förankrad. Fjodor Apraksin var befälhavare för den ryska flottan. För att undvika den svenska eskadern vid Vaxholm planerade han att ta den södra infarten till Stockholm via Baggensstäket.

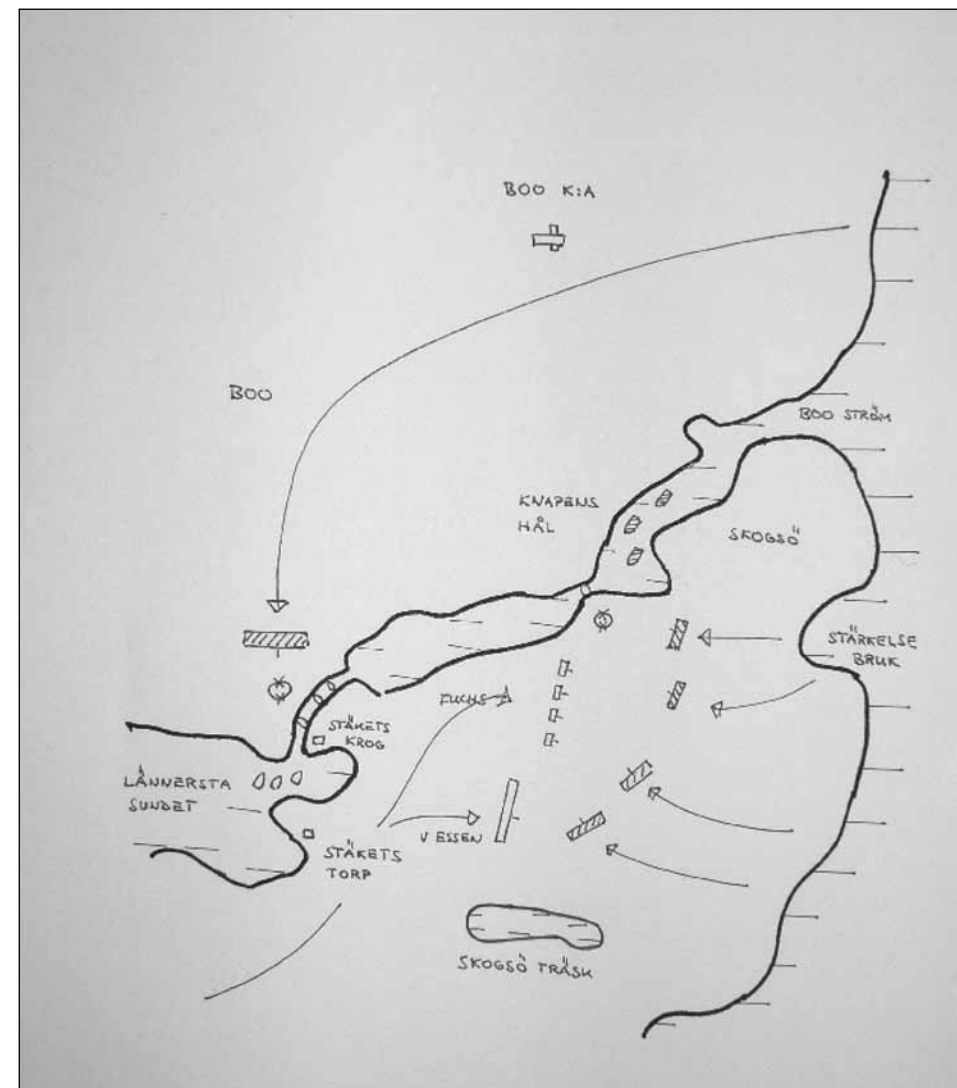
Ulf Fredriksson, ledare för studiebesöket, föreläser för deltagare ur Stockholmsavdelningen och Nylands Brigads Gille. Foto: Rolf Monéus.

I början av juli angrep tre ryska avdelningar Uppland, Södermanland och Östergötland för att bränna och plundra. De var ända uppe vid Gävle, men hejdades där av svensk allmoge och av finska trupper under Carl Gustaf Armfeldts ledning.

I Östergötland gick det sämst för svensk-

arna. De kunde inte stoppa ryska härjningar. Det gick så långt att bönder på Vikbolandet begav sig till Norrköping och bad att få underkasta sig ryssarna och få ryskt skydd.

I mitten av juli försökte en mindre rysk del ta sig igenom Baggensstäket. Platsen var då svagt försvarad av svenskarna.

Skiss över slaget.

Svensk reaktion

Svenskarna, som befarade att ryssarna skulle komma tillbaka, beslöt sig för att befästa inloppen till Baggensstaket. Uppdrag gavs till fortifikationsöversten och krigsveteranen Baltzar von Dahlheim att spärra och befästa inloppet med hjälp av 400 tremänningar, den tidens hemvärn. De kom från Upplands, Östergötlands och Södermanlands regementen.

Plan för försvaret – tre viktiga steg

1. Försänkningar

Tre skutor fylldes med sten och skrot och försänktes i Knapens håll, och ytterligare tre vid Lännerstasundet.

2. Skansar för försvar av försänkningarna

Timmerskansar och skansar i jord byggdes för att kunna skjuta mot försänkningarna om någon försökte röja dem, samt för att försvara dem från landsidan.

I Lännerstasundet fanns också mellan fyra och tio galärer med uppgift att bestryka försänkningarna med eld samt att understödja skansarna. Kommendör Gustaf von Groth förde befäl över de svenska galärerna. En av skansarna försågs med två små trepundiga kanoner.

3. Rörliga arméförband för anfall framför skansarna

Stockholmsarmén fanns i närheten och skulle som rörlig stridskraft kunna sättas in i anslutning till skansarna vid Baggensstaket, men naturligtvis också på andra platser om hot uppstod.

Principer för hur man slog

De rörliga arméstridskrafterna ställde fortfarande upp i stela slagordningar där soldaterna stod axel vid axel i flera led. Soldaterna var beväpnade med musköter. Dessa hade emellertid dålig precision, låg eldhastighet och kort räckvidd.

Man öppnade eld samtidigt på kommando och sköt oberoende av om man hade något att sikta på eller inte. Vissa hävdar att man sköt mest för att stärka den egna moralen. Värja och bajonetter i närstrid var ofta det som fällde avgörandet.

Fältbefästningar (skansar) ingav stor respekt hos den tidens fältherrar och ansågs bara kunna angripas av erfarna trupper efter flera timmars artilleribeskjutning. I skansarna stod soldaterna relativt väl skyddade och hade tid att sikta.

För att försvåra för angriparen att komma nära fältbefästningarna fälldes träd, som sedan lades med rotändan mot skansen och toppen mot angriparen. Träden var föregångare till vår tids taggtrådshinder.

Det var farligt för fartyg att uppträda nära land om motståndaren hade kanoner. Kanoner som stod på fast mark hade avsevärt högre precision än de som var placerade på fartyg.

Läget vid de svenska stridskrafterna

Den svenske arvprinsen, tillika överbefälhavaren, Fredrik av Hessen hade sin stab grupperad söder om Stockholm i Sköndal. Fältmarskalken Carl Gustaf Dücker hade befälet över Stockholmsarmén som bestod av Södermanlands regemente, Västmanlands regemente och Dalregementet. Dückers stab fanns i Hökarängen.

Södermanlands regemente låg närmast Stäket med huvuddelen runt Skarpnäck och med regementsstaben i krogen Pungpinan nära dagens Skogskyrkogård.

Ryssarna kommer tillbaka

För att sätta press på Sverige beslöt Apraksin att försöka ett anfall mot Stockholm. Ryska förband siktades 10 augusti runt Gålö, Muskö och Ornö i Stockholms södra skärgård.

Den 13 augusti upptäckte kapten Fritz Wachtmeister en rysk galär på väg in i Baggensfjärden. Han meddelade generaladjutanten Filip Tessin, som i sporrsträck red till fältmarskalken Dückers högkvarter i Hökarängen för att meddela observationen. Dücker rapporterade till överbefälhavaren, och Södermanlands regemente, som låg närmast, beordrades i väg. De hade 19 kilometers marsch framför sig.

Ungefär samtidigt hade sex ryska bataljoner med omkring 3 600 man under befäl av Apraksin landstigit vid Stäkets stränder. Tre bataljoner på Skogsö och tre på Boo-sidan rakt öster om Boos kyrka. Uppgiften var att intaga skansarna och bryta upp försänkningarna.

Första anfallet

Den ryska styrkan vid Boo stod under befäl av Strekolov och var iförd eldröda uniformer. Denna styrka marscherade mot Stäketsundet och kom snart i strid.

De tre svenska galärerna *Svärdfisken*, *Jungfrun* och *Draken* besköt ryssarna och när ryssarna kom fram till skansen blev de beskjutna även därifrån. De hejdades! Befälhavaren på galären *Phoenix*, kapten Hedenhjelm, larmade Dahlheim som begav sig över sundet med en reserv om 50 tremänningar och några kanoner från galärerna och lyckades driva ryssarna på flykt.

Baratinski landsteg vid det nedbrända stärkelsebruket med tre bataljoner grenadjärer. De var klädda i blå uniformer och hade en primitiv handgranat som huvudvapen. Grenadjärerna var en elitstyrka och uppgiften var anfall mot skansar söder om Stäketsvattnet.

Kapten Fritz Wachtmeister förde befälet över den svenska styrkan i skansen vid Knapens håll. De fällda träden hindrade ryssarna från att komma så nära att de kunde kasta sina handgranater.

Andra anfallet

På den ryska sidan beslöt man sig nu för att gå till samlat anfall mot skansen vid Knapens håll. Fem galärer och fem skärbåtar med ca 1 000 man skulle gå in i Booström för att med understöd från landgrupperade styrkor storma skansen.

Vid Knapens håll pågick striderna för fullt. Ryssarna försökte hugga upp försänkningarna samtidigt som deras galärer besköt skansarna. Två bataljoner med den tidens elitsoldater (grenadjärer) stormade skansarna men deras handgranater nådde aldrig fram. Träd hade placerats i deras anfallsriktning. Skansen höll ut och galärerna hade svårt att ta sig fram. Det ryska anfallet misslyckades.

Den ryska situationen var nu besvärande. Två anfall hade misslyckats och grenadjäreliten hade tvingats dra sig tillbaka.

Tredje anfallet

Ryssarna grupperade sig då på fälten söder om skansen för att därifrån förbereda ett anfall mot skansen.

Omkring klockan sju på kvällen anlände andra bataljon ur Södermanlands regemente under överstelöjtnant Henrik Johan von Essen med 350 man till Stäkets torp utan att ha hamnat i strid. Dücker tog ledningen över striden då andra bataljonen anlände och beordrade anfall mot ryssarna.

Ryssarna hade ställt upp med sex leds djup, vilket var mycket för den tiden. Det var dåligt med utrymme där striden utspelades. Svenskarna ställde sannolikt upp med endast två till tre leds djup och kunde till del kompenseras av terrängen. Samma bredd på linjerna var viktigt.

Andra bataljon hamnade i häftig eldstrid, många stupade och von Essen skadades. Läget blev mycket kritiskt.

När solen gått ned någon timme senare anlände överste Rutger Fuchs med 470 man från

Vy över Knapens håll med den smalaste delen i bakgrunden. Foto: Helmuth Benedy.

livbataljonen ur Södermanlands regemente till Stäkets krog. Solen gick ned men det var skymning till omkring kl 20.00.

Fuchs blev varse von Essens allvarliga läge. En omfattning höger som varit bäst för att snabbt komma till hjälp var inte möjlig på grund av Skogsö träsk. Han försökte i stället marschera längs strandbanken och göra en omfattning vänster. Bataljonen formerades på linje med de fyra kompanierna bredvid varandra i den besvärliga terrängen.

Ryssarna var emellertid beredda. Eld utbröt så snart svenskarna närmade sig skogsbrynet.

Ryssarna försökte nu med sin högra flygel gå runt livbataljonen och med sin vänstra gå runt von Essens bataljon. Mörker och oreda ledde till att Fuchs beordrade tillbakaryckning. Även ryssarna drog sig sedan tillbaka. På platsen rådde fullständig kaos.

När tilltagande mörker och tät krutrök inte gjorde det möjligt att skilja på vän och fiende

avbröts striderna. Av 1 200 svenskar som deltog stupade ca 100. Ryssarna förlorade ca 500 man.

Ryssarna embarckerade sina galärer redan vid midnatt och lämnade området. Svenskarna drog sig efter slaget tillbaka till fälten söder om Stäkets torp. Senare på kvällen anlände Dalregementet och Västmanlands regemente.

Båda parterna tillskrev sig segern. Det tyder på att utgången inte kan ha varit helt klar. Faktum kvarstår dock: ryssarna avbröt anfallet, embarckerade fartygen och lämnade området.

Efter slaget

Drottning Ulrika Eleonora gav en penningbelöning om ett tusen daler silvermynt till von Essens bataljon, den som ansågs ha utmärkt sig. Regimentet i övrigt fick inget.

Sommaren 1720 slöts fred med Danmark. 1721 slöts fred i Nystad med ryssarna. Sverige fick lämna Estland, Livland, Ingerman-

Generalamiral Fjodor Apraksin (1661–1728), en av den ryska flottans förgrundsgestalter. Illustration ur "A History of Russian and Soviet Sea Power".

land, Visborgs län samt delar av Kexholms län. Med Polen och Sachsen slöts inga regelrätta freder. I stället blev det deklARATIONER om vänskapligt agerande.

Tsar Peter den store dog 1725 i sviterna av kallbrand och hans gemål Katarina tog över. Fjodor Apraksin gjorde en lysande karriär och blev bl a generalmajor och medlem i ryska riksrådet.

1720 abdikerade Ulrika Eleonora och hennes man Fredrik av Hessen blev kung. Han kom att leva sitt liv med jakt, dryckeslag och älskarinnor. Dücker blev president för Krigskollegium, d v s nästan försvarsminister. Fuchs blev stor hjälte, befordrades till generalmajor och blev friherre. Fem dagar efter slaget befordrades von Essen till överste. Baltzar von Dahlheim blev avskedad efter kriget och fick leva under små omständigheter. Han lär till och med ha tvingats pantsätta sin rock för att klara sig.

Södermanlands regemente har slaget vid södra Stäket på sin regementsfana. Gator med namn på faltherrarna och med kopplingar till slaget finns i området och i Stockholm.

Gick det till så här?

Kan vi lita på att detta är en riktig beskrivning av slaget?

Riksantikvarieämbetet arbetar med att utveckla den inhemska slagfältsarkeologin.

Slagfältsarkeologi i utlandet har vid flera tillfällen resulterat i att historien fått revideras. Den påvisar brister i att enbart förlita sig på historiskt källmaterial.

Det pågår ett forskningsprojekt, initierat av Tomas Englund, i samarbete med bl a Armémuseum och Stockholms universitet. Projektet benämns "Slagfältsarkeologi vid Södra Stäket".

Historiska källor ger inte en entydig bild över vad som hände. Ett av syftena med forskningsprojektet är att förbättra kunskaperna om stridens händelseförlopp, genom fältundersökningar i vattnet och på land.

Från drabbningen har hittats närmare 600 föremål; ammunition, vapendelar med mera. Undersökningarna fortgår och något resultat har ännu inte presenterats.

Den fullständiga och absoluta sanningen om vad som hände får vi nog aldrig reda på. Men förhoppningsvis skall de arkeologiska undersökningarna bringa ökad klarhet.

Ulf Fredriksson

Pensionerad överste vid amfibiekåren, startade sin militära bana som pluton- och kompanichef på I 16

LÄSFÖRSLAG:

Lars Ericson m fl: *Svenska slagfält*
Urban Sobéus: *300 år av försvarsansträngningar*
Ulf Sundberg: *Slaget vid Stäket*
Alf Åberg: *Slaget vid Stäket 1719*

TIO ÅR HAR GÅTT

sedan Hallands regemente och Hallandsbrigaden lades ned

De går fort, tio år – men vi som var med den där dagen kommer säkert aldrig att glömma den. Inte bara därför att ett ovanligt djupt lågtryck råkade passera över oss utan särskilt på grund av de känslor som många av oss upplevde.

Jag var ganska lyckligt lottad den där dagen eftersom brigadchefen försett mig med en hel del arbetsuppgifter, så många att jag knappast hade tid att utlämna mig till de negativa känslorna. Men vad har då hänt med regementsområdet under dessa tio år?

Knappt hade nedläggningsceremonin på kaserngården avslutats och regementschefens ord från Predikaren ekat bort förrän ett nytt, eller ”nygammalt”, regemente tog området i besittning, Lv 6, eller Luftvärnsregementet som det numera brukar kallas. Med en ny

fastighetsinnehavare följde naturligtvis en delvis ny ordning i och med att verksamhetens krav var annorlunda. I det följande skall jag försöka illustrera något av det som hänt under tio år.

Lars Ahlberg
*F d officer vid I 16,
numera verksam på Lv 6*

Skjutbaneområdet har genomgått en omfattande förändring, något som påbörjades redan 1999. Numera används mestadels akustisk materiel. Bilden visar det som tidigare var ”älgbanan” och ”rådjursbanan”. Skytten får sina skott registrerade på en liten monitor och i målområdet sitter små sensorer som känner av var skotten tar. Skytten behöver alltså inte längre gå fram och kontrollera. Detta nya system är tidsbesparande. Samtliga foton: Christian Lövgren.

Detta är vad som är kvar av brandbanan, belägen vid gölen strax norr om gipen. Genom metallställningarna har många värnpliktiga sprungit under napalmindränkt grannris. Nu är det slut med det, brandövningar bedrivs i stället på flottiljområdet.

Bilden talar egentligen för sig själv. Vi är övertygade om att Landaläsjön som strövmråde snart kommer att öka i popularitet.

Dagens motorområde. Från att förr ha varit inte stort mer än en "mack" har motorområdet kontinuerligt utvecklats även om inga större byggnader har tillförts de senaste tio åren. Teknikhallen till höger, i fonden teknikhuset och motorförrådet.

Sommaren 2007 invigdes den nya luftvärnsteknikhallen, belägen på den plats där tennisbanan tidigare låg. En ny tennisbana byggdes öster om idrottsplatsen (i förgrunden). Till höger i fonden norra delen av luftvärnshallen, invigd 1998.

Den nya kasernvakten, belägen (som tidigare) vid kasern III. De gamla vaktlokalerna var egentligen utdömda sedan många år, varför en modernisering var högst önskvärd. Till sin hjälp har vaktsoldaterna bland annat sofistikerad kameraövervakning. De sitter bakom insynsskyddade fönster – inte alltid så uppskattat av besökare.

Byggnad 116 innehöll tidigare lektionssalar av "äldre typ". Många är vi som minns gamla telegrafisalen och signalsalen. En omfattande renovering genomfördes och i stället har det skapats moderna lektionssalar med möjlighet till bland annat datorpresentationer. På bilden det "kunskapsstorg" som skapats i centrum av lektionssalsdelen. Även aulan (i samma byggnad) har grundligt renoverats.

Interiörbild från det nya idrottshuset, byggnad 13. I byggnaden låg tidigare vapenverkstaden men den flyttades till luftvärnshallen. Efter en omfattande ombyggnad kunde idrottshuset invigas sommaren 2007. Det är nu en mycket uppskattad träningsanläggning.

Ännu en interiörbild, denna gång från sjukhuset (byggnad 26). På byggnadens andra och tredje våningar låg tidigare regementsmuseet men detta flyttades till mer ändamålsriktiga lokaler i soldathemmet (marketeriet). Numera har garnisonsenheten, som är en garnisons-gemensam resurs, inhysts i byggnaden. Här är det gemensamma utrymme som disponeras på andra våningen.

Avslutningsvis en utsiktspild från sjukhusets andra våning. I fonden gaveln på ett av traktor-garagen (47), till höger om detta ett kallförråd (55). I blickfånget låg tidigare ytterligare två förråd: Nummer 46, som var ett kallgarage, och nummer 53, ett litet pionjärmaterieförråd. Dessa två finns inte mer.

GARNISONS-MUSEET

**Besök Garnisonsmuseet
– I 16:s traditionsbevarare – i Halmstad!**

- Utställning om "91:an Karlsson" och hans vänner
- Militär historia och kuriosa

ÖPPETTIDER 2010

Torsdagar kl 13-16 • 30 juni-8 augusti: Onsdag-söndag kl 13-16

ENTRÉ

Vuxen: 40 kr • Under 18 år: Fritt
Grupper upp till 15 personer: 600 kr inkl guidning • Därutöver: 40 kr/person

Pålbön stom. Johannes Roos, författarens morfar, bodde här som soldat 481 i Sundals kompani, Westgöta-Dals regemente, åren 1833–1866. Johannes Roos farmors far, soldaten Johan Svensson-Påhlgren bodde här 1706–1725. (Samtliga foton: Per Dahlöf.)

Vad ett soldattorp kan berätta

Mina bröder och jag ville gärna ta reda på vem som var den förste Dahlöf i vår släkt och sedan har lämnat namnet vidare. Ganska snabbt stötte vi på uppgifter som sade att denne Dahlöf skulle ha varit en dragon i Bohuslän eller Dalsland.

Gunvor Jakobsson på Bohusläns försvarsmuseum kunde tala om att det funnits en dragon Jon Dahllöf som tjänstgjort vid två rotar i Bohusläns gröna dragoner tiden 1728-1762, och att han kom från Dalsland.

Släktforskningen kunde ta sin början. Efter viss möda hittade vi vår Jon Larsson, född 1706 i Flatgårde Holms församling i Dalsland, son till Lars Halvardsson. Jon blev

anställd som dragon vid Rålanda rote 1728 och fick då namnet Dahllöf. Vi kunde sedan följa namnet ner till oss själva, och där kunde denna historia ha slutat.

Men under vårt letande efter denne förste Dahlöf dyker soldattorpet Pålbön upp gång efter annan. Det står snabbt klart att här finns andra anfäder. Den förste är en man vid namn Johan Swensson, som antages vid Westgöta-Dals regemente 1706 som soldat 481 vid Sundals kompani och får soldatnamnet Påhlgren, förmodligen för att han tillhörde Pålböns rote.

Vid denna tid är det vanligt att danska styrkor gör raidar in från Norge för att stjäla boskap i Dalsland. Vid en av dessa skärmytslingar tas Johan Påhlgren till fånga. Han lyckas dock snabbt komma tillbaka till sin rote och kan 1708 gifta sig.

Största regementet

Dätidens regent kung Karl XII ställde stora krav på regementet i vilket Påhlgren ingår. År 1712 är han och Westgöta-Dals regemente i Gadebusch. Regimentet är med sina 1 058 man det till antalet största i Magnus Stenbocks armé. Hela regementet har tidigt på morgonen den 20 december 1712 till general Stenbock svurit på att ”inte skona danskarnas liv”. Stenbock har svarat att ”han tänker inte spara sitt eget blod i striden”.

På kvällen samma decemberdag 1712 kan en dödstrött, genomvåt och frusen soldat Påhlgren konstatera att man vunnit slaget, men att hans regementschef överste Palmfelt och fem andra officerare stupat, liksom 15 soldater i Westgöta-Dals regemente. Ytterligare fyra officerare och sjuttioalet soldater är skadade.

Sången en myt

Om vår förfader Påhlgren, sittande i sin himmel ovanför soldattorpet, hade kunnat läsa vad som skrivits i historieböckerna om slaget vid Gadebusch, så hade han säkert lett i mjugg. De författare som menar att man till musik från pipare och oboer sjungit ”Vår

Artikelförfattaren på torpets förstukvist.

Gud är oss en väldig borg”, när man gick till anfall, har ingen aning om hur trötta, våta och frusna soldaterna var. Att sjunga var det ingen tanke på.

Enda signalen till anfall var en lätt trumvirvel kl 12.30. General Stenbock hade beordrat tyst anfall, kanske för att försöka överraska danskarnas vänstra flygel. Detta lyckades man med, vilket förmodligen – tillsammans med Cronstedts artilleritaktik – var avgörande för utgången av slaget.

Efter Gadebusch följer soldat Påhlgren och hans Westgöta-Dals regemente med den nyutnämnde fältmarskalken Stenbock till Tönningen i Schleswig-Holstein. Där tvingas den omringade svenska armén kapitulera den

16 maj 1713. Soldat 481 Pålhgren hade hört rykten om att de skulle få fri lejd hem till Sverige, men så blir det inte. Han och tusentals andra soldater hamnar i fångenskap. Var fjärde dör i smittkoppor.

Klarade livhanken

Mot alla odds lyckas Pålhgren överleva och kan i juli 1718 komma tillbaka till sitt torp i Pålbyn. Under hans fångenskap har roten 1714 tvingats anställa en ny soldat, Arvid Eriksson. Denne dör i maj 1718. Johan Pålhgren är kvar ytterligare sju år som indelt soldat men erbjuds 1725 avsked med sjuklöne, eftersom ”Pålhgren breckt ryggen i krigsens tjänst”.

Johan Pålhgren flyttar till gården Backa i Gunnarsnäs där han dör 1748.

Men soldattorpet i Pålbyn återkommer i vår släkthistoria. Drygt hundra år senare, 1857, gifter sig en Johannes Magnusson-Dahllöf med Brita Johannesdotter, uppvuxen i soldattorpet i Pålbyn i Järns församling, Dalsland. Hennes far var soldat 481 (samma nummer som Swen Pålhgren och barnbarnsbarn till Pålhgren) i Sundals kompani i Westgöta-Dals regemente.

Han hette Johannes Jansson innan han 1833 blev antagen som soldat vid Pålbyns rote och fick namnet Roos. Med sin hustru hade han åtta barn. Med andra ord var de tio personer i det pålbönska soldattorpet.

Beviljad avsked

Soldat Roos kunde av hälsoskäl inte vara med när regementet flyttade från Nygårdsängen till Grunnebohed. Fältväbeln ansåg honom för sjuk för att klara av marschen till regementsmötet. Tre år senare, 1866, beviljades Roos avsked med sjuklöne. Han hade ”tjent wäl”.

Efter Johannes Roos kom två nya indelta ”Rosar” på ”rosetommen” innan soldat-

torpet i Pålbyn 1905 såldes till Johannes Melin, som i sin tur 1933 sålde det till Karl Fredriksson.

Fanns kvar!

Vi undrade om torpet måhända fanns kvar och gav oss ut på spaning i Dalsland. Till vår glädje kunde vi konstatera att torpet finns kvar i så gott som ursprungligt skick. Gerd Johansson, dotter till ovan nämnde Karl Fredriksson och född på soldattorpet, lät oss komma in i det. Vi kunde verkligen höra historiens vingslag susa.

Vad vi kan förstå är detta samma torp som funnits i flera hundra år – vi har inte fått fram någon uppgift om att torpet skulle ha legat någon annanstans. Invändigt domineras torpet av en väldig murad ugn som värmer både rummet och köket. Under taket finns ett litet loft där det gick att vara under den varmare delen av året.

Som sagt, här bodde soldaten Johannes Roos 1833–1866. Men här bodde också en gång Johannes Roos farmors far, soldaten Johan Pålhgren, en av många bakom namnet ”Gadebusch 1712” på regementsfanan.

Så kom soldattorpet Pålbyn att berätta en del av mina förfäders och vårt regementes historia.

Per Dahllöf

*F d reservofficer
vid Hallands regemente*

Torpet i vinterskrud.

På årsmötet 2009 höll vår kamrat Lars-Roland Broström en fängslade föreläsning om general Patton. Många medlemmar var förhindrade att åhöra denna, varför redaktionen här valt att publicera ett av Lars-Rolands arbeten om just Patton.

”Patton was your best!”

Detta koncisa konstaterande gavs av fältmarskalk Gerd von Rundstedt, en av Nazitysklands mest rutinerade och respekterade befälhavare, när han i fångenskap efter freden 1945 intervjuades om sina motståndares framgångar och tillkortakommanden.

Det var emellertid inte bara von Rundstedt som hade ställts mot Pattons segerrika 3:e armé:

• Erwin Rommel: ”Vi fick vänta tills Patton dök upp i Frankrike för att se den mest framstående ledaren i rörlig krigföring.”

• Günther Blumentritt: ”Pattons operationer imponerade oerhört på oss. Han kom närmast vårt ideal av en klassisk ledare. Han var den ende mästaren av offensiva operationer.”

• Siegfried Westphal: ”Den mest fruktade ledaren på fiendesidan. Han var en direkt kontrast till Montgomery.”

• Albert Kesselring: ”Hans anfallskraft och tempo imponerade på oss.”

• General Wilmot: ”Allt som Patton hade, saknade Montgomery.”

• Tyska arméstaben: ”Den mest fruktade generalen på alla fronter!”

Komplex person

Vem var han då, denne magnifike ledare?

Hans komplexitet är så fullständig, att det egentligen krävs ytterligare en ny bok – trots de redan utgivna 130 böckerna om honom – för att ge en komplett och rättvis beskrivning av general George Smith Pat-

ton. Han var en dubbelnatur; våldsam i sin framåtanda, hänsynslös i sin målfixering, krävande, burdus, ja, nästan manisk i att förintna sin motståndare. ”Det är jag som bestämmer var och när fienden skall slaktas” är ett Patton-uttryck som speglar hans självförtroende och segervisshet.

Svor och gick i kyrkan

Han svor som en borstbindare, gick helst till kyrkan varje dag om omständigheterna medgav, skrev mer än 800 dikter, var oerhört mån om sina soldaters välfärd, grät öppet när han besökte fältsjukhus och var generös med belöningar. Han var ömsint, blödig och oerhört känslig. Men han försökte och lyckades ibland dölja dessa sina mjuka sidor.

Vidare var han en romantiker med stort intresse för historia och han trodde blint på reinkarnation. Han sade själv vid flera tillfällen: ”Jag har ett sjätte sinne för krig.”

Vissa påstod att han var synsk och kunde förutsäga stridsutvecklingen långt innan orosmolnen hopade sig på olika fronter. Några talande exempel är, när han före Ardenneroffensiven i december 1944, då de flesta allierade kollegorna förberedde julfirandet,

yttrade: ”Hitler har aldrig startat en offensiv under dåliga väderleksförhållanden. Det är precis det han kommer att göra nu.”

Förutspådde Pearl Harbor

Ett annat häpnadsväckande uttalande var, när han återvände till USA:s fastland 1938 efter tre års tjänst som underrättelseofficer på ”Ananasdivisionen” på Hawaii: ”Vad överraskade de skall bli i Washington, när de läser min underrättelserapport, där jag påstår, att Japan skall anfälla Pearl Harbor. De kommer att bli ännu mer överraskade, när det verkligen sker.” Det var tre år före anfallet!

Patton älskade sina soldater och var en utomordentlig föregångsman. Han skulle aldrig ha krävt insatser av dem utan att kunna genomföra dem själv. Han utvecklade också

Den ömsinte Patton. Källa: *Who was Who in World War II*.

ett modernt ledarskap även med dagens mått mätt, med konsensuslösningar som inte minst framstod som överlägsna vid hans koordinationer med flyg, pansar och motorburet infanteri.

När besluten i staben väl var fattade, utövades dock ett mycket auktoritärt men ändå flexibelt ledarskap. Hans stab älskade att arbeta med honom. Att han dessutom hade humor, var beläst och kunde föra sig i alla kretsar – inte minst bland sina soldater – gjorde honom till den perfekta krigaren som aldrig förlorade ett fältslag.

Levande legend

Han blev en legend långt före sin död. Om hans älskade 3:e armé sade man: ”De var Pattons män. De kunde göra det omöjliga och nästa dag göra det igen. De var stolta och tuffa. De visste att de var bäst.” Själv sade Patton: ”Om jag bara vinner mina fältslag, kan mina soldater förlåta mig nästan allt.”

Trots alla de militära gåvor han hade, och trots alla otroliga framgångar han åstadkom, var han inte alltid uppskattad och accepterad av alla. I verkligheten var han oerhört kontroversiell. I många fall berodde detta på hans egna åthävor och uppträdanden. Han föddes rik och blev än mer förmögen genom sitt äktenskap med den välsituerade Beatrice Ayer, en omständighet som på flera sätt låg honom i fatet, när de flesta av hans äldre kollegor inte kunde leva samma liv som han.

La dolce vita

Patton tyckte om det goda livet, flärd och lyx. Att han dessutom uppträdde storvulet med skraddarsydd uniformer, medaljer en masse och sina elfenbensprydda revolverar, gjorde att många tittade snett och baktalade honom och hans omgivning. Hela hans uppträdande kröntes med hans mustiga språk – vågade sanningar, svordomar och självförtroende

Från vänster: Patton, med sina berömda revolverar, i sällskap med bland andra Bradley och Montgomery. Källa: *Operation Husky*.

– som gjorde hans omgivning mållös, imponerad och ofta även avundsjuk.

Avskydde kommunismen

Pressen gladdes naturligtvis åt att följa, beskriva och som vanligt överdriva hans uppträdande. Han fick enorma rubriker i alla sammanhang, inte bara tack vare hans militära framgångar utan också för mindre populära framträdanden som ”örfilsincidenten” på Sicilien, hans tal i Knutsford våren 1944, hans agerande i the Hammelburg Affair och inte minst hans negativa inställning till kommunismen. Patton tyckte mycket illa om nazismen men skattade kommunismen som minst lika avskyvärd.

I realiteten kan man påstå att pressen starkt bidrog till hans fall och hans avsättning som chef över 3:e armén i oktober 1945. Patton konstaterade: ”Jag har två fiender: Nazisterna och min egen högsta ledning. Jag kan hantera tyskarna.”

De resultat Patton uppnådde under andra världskriget måste ses som magnifika och oslagbara. Han byggde upp sina förband med järnhård disciplin och träning men också med omsorg om sina soldaters välfärd och som föregångsman.

”Vi har bara en uppgift”, sade han, ”det är att vinna. Mina soldater utför inte allt detta dödande för att de tycker om det, de gör det för att de är tränade till det.”

Med i Stockholms-OS

Patton var också idrottsman och trodde på och utövade personlig fysisk träning så snart tillfälle gavs. ”Lite svett då och då sparar litervis med blod” var ett av många favorituttryck. Han deltog i olympiska spelen i Stockholm 1912 i militär femkamp och belade en hedrande femteplats. Han var nära att avlida av utmattning i två av grenarna. Ett typiskt Patton-engagemang!

Patton förknippas naturligtvis med alla fältslag han deltog i under andra världskriget och hans personliga, unika ledarstil. Det faktum att han med framgång också deltog i första världskriget samt i fejderna mellan Texas och Mexiko 1916 har ofta kommit i skymundan.

En uppseendeväckande insats gjorde han också under Louisiana-manövern 1941, när hans II:a pansarkår ställdes mot infanteri och kavalleri. Då skulle den där högfärdige uppkomlingen Patton tystas för gott. Styrka A, de konventionella förbanden, kände väl till Pattons anfallslusta och grävde omedelbart ner sig och väntade på Pattons stridsvagnar. Inget inträffade, varför man framgrupperade och grävde ner sig i nya försvarslinjer.

Överraskade bakifrån

På natten anföll Patton bakifrån på bred front i skydd av mörker och slog ut styrka A. Patton hade gjort en kringgående rörelse genom omfattning vänster (över statsgränsen)! Så föddes Hell on Wheels US 2nd Tank Division. Det ryktades, att Patton ur egen ficka betalat den nödvändiga extra tankningen av pansardivisionen...

Vilka var då general Pattons höjdpunkter? Det är en fråga som bara han själv skulle ha kunnat besvara. Vi andra kan blott spekulera. Var det erövrandet av Sicilien med intagandet av Messina före Montgomery? Var det utbrytningen ur brohuvudet i Normandie? Eller befriandet av Bastogne under slaget om utbuktningen? Övergången av Rhen ”framför näsan på Montgomery” eller kanske det taktiskt skickligt utförda fältslaget om Mosel-Saar-triangeln?

Personligen tror jag att fullföljandet av Operation Cobra, då Patton ”släpptes lös” ur Normandie, av honom själv upplevdes som en metamorfos. Efter att ha suttit ”in the dog house” var det ett av hans stora ”highlights”.

Patton (i mitten) i samtal med (sannolikt) James Gavin under Sicilienoperationen. Till vänster Montgomery. Källa: Nationalencyklopedin.

Rubrikerna löd: ”Patton anfaller i fyra riktningar samtidigt – med en sabel i varje hand och pistoler i de andra!”

När det gäller de svåraste ögonblicken i hans liv är avsättningen som chef för 3:e armén i oktober 1945 ett ögonblick han helst av allt hade hoppats att slippa uppleva.

Krigsfångar

Tredje armén tog inte mindre än 1,2 miljoner tyskar som krigsfångar mellan augusti 1944 och maj 1945. Detta stora antal berodde på flera saker: Först och främst naturligtvis på våldsamheten och tempot i attackerna men också på kringgång och inneslutning av motståndaren – en taktik som Patton helst ville åstadkomma när tillfällen gavs, bland annat för att spara människoliv.

Andra skäl var att krigsfångar alltid behandlades väl av Pattons arméer, ett förhållande som tyska soldater och officerare snart lärde sig. ”Unser Freund, unser Patton!” var ett uttryck som spred sig snabbt. Eller som en tysk officer yttrade: ”Soldaterna visste att när

de ställdes mot Patton, var det en god möjlighet att bli tillfångatagen!” I det amerikanska högkvarteret kunde man nöjt konstatera: ”Fienden var chockad. Så chockad att tusentals soldater kapitulerade, redan när de hörde ljudet av Pattons pansar.”

I dag, 60 år efter general Pattons död, genomförs ledarskapsutbildningar i hans offensiva ledarstil världen över. Många av de största och mest kända företagen ingår i skaran av referenser.

Hyllad i Europa

Legenden Patton är hedersmedborgare i Frankrike, Luxemburg, Belgien och Tjeckien samt i 13 franska städer. Han står staty på West Point, i Ettelbruch i Luxemburg och sedan helt nyligen i tjeckiska Pilzen. Årliga minnesstunder hålls i Frankrike, Luxemburg, Belgien, England och Tyskland. Hans ledarskap och framgångar har uppmärksammats över hela världen. Till och med Josef Stalin blev imponerad: ”Jag önskar att jag hade haft en Patton på östfronten. Röda armén kunde inte ha gjort det Patton åstadkom.”

Det högsta betyg Patton kunde sätta på sina underställda, oavsett om det var en general, sergeant eller menig, var: ”He’s a damned good soldier!” Det epitetet förtjänade han själv också.

Avslutningsvis en kommentar av president Harry S Truman i samband med general Pattons död i december 1945: ”USA är tacksamt att general Patton var på vår sida. Gud hjälpe oss att vi har en ny Patton, om vi kommer i krig igen.”

Lars-Roland Broström
F d officer på I 16

Regementets nyare snapsvisor

Att regementet är nedlagt kan vi i dag beklaga, men inte göra något åt. Men kamratföreningen lever vidare och håller många traditioner vid liv. En sådan tradition är att när vi ses och det kommit en sillbit på tallriken så tas det snapsar.

Och före varje snaps sjungs det olika snapsvisor. Alla deltar. Även de som inte dricker snaps. Det blir liksom roligare då. Stämningen höjs. Gemenskapen stärks.

Nu är det femton år sedan ”I 16 snapsvisa” kom till och det är tio år sedan ”Hallandsbrigadens snapsvisa” fastställdes. Som jag ser det finns det en risk att dessa nyare, regementsanknutna snapsvisor faller i glömska. I varje fall gäller det oss äldre, som inte var i aktiv tjänst under 90-talet. De sitter liksom inte i ryggmärgen på oss.

Jag vill bidra till regementets nyare snapsvisors fortlevnad. Jag vill sätta på pränt hur de kom till och varför. Jag vill ge upplysningar, som gör det möjligt för intresserade att skaffa hjälpmedel för att bli säkrare på melodier och text.

Det är faktiskt fyra snapsvisor. Nu tror jag några kamrater blev förvånade. Många av er känner bara till två. Några kanske tre. Men räknar man från 90-talet och framåt så finns det faktiskt fyra snapsvisor. Tre är direkt regementsanknutna och en med Hallandsanknytning har publicerats i sådant sammanhang att vi definitivt bör känna till den och också sjunga den.

I 16 snapsvisa

Den dåvarande arméchefen Åke Sagrén gav 1993 i uppdrag till Forsvarsmusikcentrum att bland annat inventera och ta till vara visor och texter från arméförbanden. I 16-chefen, överste I. Per Källström, fick förfrågan och

Hallands regemente och Hallandsbrigaden
(I 16/Fo 31 och IB 16)

I 16 SNAPSVISA

Bakgrund: Texten är författad 1994 av överste I. Per Källström.
Sed: Sjungs som snapsvisa närhelst regementets och brigadens officerare har fest.
Melodi: Regementets igenkänningsignal

Text:
Så fattom nu glaset med nubben däri,
gutår!
Nu för Halland drick ur!
Nu skall vi äta, nu skall vi dricka,
töm det nu med bravur!

Per Källströms snapsvisa från 1994.

fann att regementet inte hade någon regementssnapsvisa. Jag har telefonintervjuat Per och han berättar att han som sångkunnig och visintresserad kände till att flera regementen hade en regementssnapsvisa med den egna igenkänningsignalen som melodi.

Per skrev själv texten till vår igenkänningsignal och resultatet blev ”I 16 snapsvisa”. Den premiärsjöngs i större sammanhang på kamratföreningens årsmöte 1994. Enligt Per fick den godkänt av där närvarande förre regementsmusikdirektören Tage Nilsson.

När ”Sång och spel från mäss och hed – Arméns visor under 100 år” gavs ut 1995 var ”I 16 snapsvisa” med. Publikationen är ett texthäfte och det finns en kompletterande cd. På skivan spelas först igenkänningsignalen

på jägarhorn av Olle Hermansen. Därefter sjungs snapsvisan kraftfullt av operasångaren, barytonen, Olle Persson.

Alla är kanske inte så säkra på igenkänningsignalen. Själv övade jag flitigt: först mig själv och sedan – med viss framgång – Stockholmsavdelningens styrelse vid de luncher, som åts före våra styrelsemöten. Detta för att styrelsen skulle kunna vara ett gott föredöme och klämma i när vi sjöng snapsvisan på årsmötesmiddagarna.

HALLANDSBRIGADENS
SNAPSVISA

Hallänning i gröna skyttekläder
skylandes sin stora starka kropp
Mod i barn och kroppen seg som läder
Strama led i varje skyttetropp
Danade av Hallands vita/jästa fläder
mycket mer än någon enstaka kopp
Ödmjuka vi våran storhet skröder
äskar endast, SKÅL och BOTTEN OPP

Text: Anders Johansson
(mel. Vintern rasar ut...)

Fastställs att gälla fr o m 1999-08-19

Ov Anders Emanuelson

Hallandsbrigadens snapsvisa, fastställd av Anders Emanuelson den 19 augusti 1999.

För den som vill öva sig finns fortfarande möjlighet att få tag i skivan. Enligt musikinspektör Olle Hermansen på Forsvarsmusikcentrum går den att skaffa genom skivhandeln. Jag har själv kollat på Swedish Music Shop. De hade i september 86 cd i lager. Dessa kan tyvärr bara köpas via nätet på www.swedishmusicshop.com. Skivan heter ”SERCD 8” och kostar 148 kr plus porto (40 kr). Den som vill köpa på ”det gamla vanliga sättet” kan ringa Eksjö museums butik (0381-361 60). Där säljs skivan för 159 kr plus porto. I museets annonsering står det att försändelsen sänds mot postförskott. Men vid min förfrågan uppger butiksansvarige Susanne Hörberg att ”vi sänder i brev och bifogar faktura på runt 185 kr. Vi tror på människors ärlighet.”

Hallandsbrigadens snapsvisa

Jag telefonintervjuar överste Anders Emanuelson. När han tillträdde som chef för Hallandsbrigaden tyckte han inte att det fanns någon riktigt representativ brigadsnapsvisa. Och fanns det ingen brigadsnapsvisa så kunde han inte genomföra den speciella typ av ”utbildningskontroll” han önskade. Vid de tillfällen han som brigadchef träffade brigadbefäl på olika platser i landet, och det åts en kvällsmåltid, så ville han kunna kontrollera att befälet kunde sjunga brigadsnapsvisan.

Vid en befälssamling bad han att få in förslag till brigadsnapsvisa. Han önskade att visan skulle innehålla både kaxighet och ödmjukhet. Det hann aldrig bli

så många förslag för major Anders Johansson hade snabbt ett klart.

I en telefonintervju med honom säger han: ”Jag satt en lördagskväll och klurade på en insändare i Hallandsposten, men intresset för brigadsnapsvisan var större och texten till den liksom bara kom.” Hans slutbearbetning är lite speciell. Men var och hur den gjordes får han själv berätta. Vald melodi är välkänd och lättsjungen. Ett plus!

”Hallandsbrigadens snapsvisa” sjöngs officiellt första gången vid en brigadmiddag 1999. Den fastställdes av brigadchefen den 19 augusti 1999. Tavlan med fastställsedokumentet sitter dels i Brigadrummet i Skedalabaracken, dels i puben i tidigare I 16:s officersmäss. Senare har snapsvisan figurerat i andra sammanhang, t ex i tidskriften ”Vin- & Spritjournalen”, 3/2002. Anders Johansson tilldelades en hedersjetong för sin insats.

**Med anor från Halland
och Västgöta-Dal
vi verkar nu i Stockholms stad.
I 16 Stockholm, I 16 Stockholm.
Stockholmsavdelningen.**

*Stockholmsavdelningens
snapsvisa från 2007.*

Stockholmsavdelningens snapsvisa

Ett par år före avdelningens 60-årsjubileum började styrelsen diskutera att vi inte hade någon egen snapsvisa. En brist som naturligtvis måste avhjälpas. I december 2005 fick nuvarande sekreteraren Rolf Monéus (då ledamot) och undertecknad i uppdrag att skriva en sådan. Jag såg fram emot att få lämna förorten och resa in till Rolfs lägenhet i Gamla Stan och sitta där och fundera tillsammans med honom.

Men så blev det inte för ”sång- och dikt-delen” i min hjärna satte omedelbart i gång att bearbeta projektet. Västgöta-Dal, Halland eller Halmstad och Stockholm måste förstas finnas med i texten. Och melodin? Jag prövade med flera, men det blev igenkänningssignalen. Den kunde ju många, som redan lärt sig ”I 16 snapsvisa”. Och igenkänningssignalen – det är ju verkligen regementet!

Redan kommande styrelsemöte kunde jag leverera några utkast. Den 20 april 2007 fastställde styrelsen ”Stockholmsavdelningens snapsvisa”. Den premiärsjöngs officiellt för första gången vid avdelningens 60-årsjubileum den 12 november 2007. Sorry Rolf – det blev inga snapsvisemöten.

I Hallands byar och Hallands städer...

Nu kommer jag till den fjärde, den som inte är direkt regementsanknuten, men ändå enligt min uppfattning bör vara med – och även sjungas. Jag är ganska säker på att de flesta av er läsare aldrig har hört talas om den. Och varför skall den vara med?

Jag har en kurskamrat, Einar Lyth, som under nio år var försvarsområdesbefälhavare (fobef) och chef för I 3 och fo 51. Einar är en kompetent skribent med ett antal böcker och andra publikationer på sin meritlista.

Till de lättsammare hör ”Överstens snapsvisor – i smakfull blandning” utgiven 2004 i 9 990 exemplar. På sidan 152 finns rubricerad snapsvisa och texten på sidan 153 är ett kåseri om I 16.

Jag e-postade Einar och frågade hur visan kom till. Av hans svar framgår bland annat: ”Att finna en lämplig I 16-visa blev ett bekymmer. Hörde mig för lite varstans. Något om 91:an Karlsson? Hallandsåstunneln? Hallands Väderö? Getterön? Fästningen? Kulknappen? Något på hallandsmål? Något om Carl Bildt? Ingen hade något sådant.

Men något halländskt ville jag absolut ha med eftersom I 16 var ett så välkänt regemente (KadS m m). Till slut svängde jag ihop visan själv. Det var ju lite fräckt. Jag tog fläder som utgångspunkt. Å andra sidan skall det inte spela någon roll vem som har skrivit en visa. Antingen blir den sjungen eller ej.”

Nu gäller det för oss i kamratföreningen att sjunga denna Hallandsanknutna snapsvisa, som genom Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek är spridd till medlemmar över hela landet.

Jag har kollat, och både bok och cd med ”I Hallands byar och Hallands städer...” samt övriga snapsvisor i boken insjungna finns fortfarande att köpa. Intresserad bör ringa 0411-55 53 20. Boken kostar 232 kr. Skivan kostar 159 kr. Porto på 49 kr tillkommer. Båda kan köpas separat. Reglerna säger att man måste vara medlem för att få köpa. Men reglerna säger också att man själv har rätt att avsluta medlemskapet utan förpliktelser när man vill.

Avslutningsvis vill jag säga att det varit intressant att fördjupa sig lite i snapsvisornas värld och att få prata med våra ”snapsviskonstruktörer”. De har först blivit överraskade, men sedan positiva över ämnesvalet och villigt svarat på frågor. Mitt stora tack även till övriga, som bidragit med underlag.

Jag hoppas att denna artikel resulterar i att vi I 16-kamrater hjälps åt att hålla visorna vid liv i många år till. Köp gärna skivorna. Du kommer garanterat att le igenkännande. Det är ingen stor kostnad och du får många trev-

I Hallands byar och Hallands städer ...

Melodi: Våra bockar

I Hallands byar och Hallands städer
finns Hallands fläder till hands!
Drick Hallands fläder i alla väder
såväl till sjöss som till lands!
Ty vår och sommar och höst
ger Hallands fläder oss tröst!
Och är det vinter och snö
så ger den invändig tö!

Einar Lyths bidrag.

liga musikstunder, inte bara med våra egna visor utan med många andra därtill.

Lennart Nyström
*Hedersmedlem
i Stockholmsavdelningen*

**Redaktionens tillägg:
Andra snapsvisor
med anknytning till vårt
regemente mottages tacksamt.**

Försvarsmaktens dag

– en inblick i försvaret

Stridsvagnar, simulatorer, musik och flyguppvisningar var bara några saker som de flera tusen besökarna bjöds på under Försvarsmaktens dag i Halmstad lördagen den 5 september 2009.

Många intresserade ungdomar fick möjlighet att testa sina förmågor, både i datorbaserade testmoduler och med gamla hederliga armhävningar och sit-ups.

– Kom igen! En till! Bra jobbat! Mats Tellqvist som arbetar med fysiskt stridsvärde

peppade dem som ville testa och se om de har det som krävs för att bli soldat eller officer.

Stor bredd i garnisonen

Det här var första gången som alla garnisons olika delar visade upp sig samtidigt.

– Det är imponerande när man ser helheten, berättade Fredrik Svensson, som gör värnplikten vid Försvarsmaktens tekniska skola (FMTS). Jag visste faktiskt inte om att det fanns så mycket trots att jag ändå varit här i fem veckor nu, erkände han.

Och visst finns det en stor bredd i garnisonen och mycket att visa upp.

Bra för kommunen

– Det är väldigt roligt att komma hit, sade Halmstads kommunchef Fredrik Geijer. Det här är en viktig verksamhet i kommunen, och jag ser fram emot att få veta mer om alla verksamheter som finns här.

Försvarsmaktens tekniska skola, Luftvärnsregementet, Militärhögskolan, Hemvärnet, Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum och F17:s frivilligverksamhet trängde ihop sig på flottiljornrådets nedre

område tillsammans med Halmstads flygplats, Högskolan i Halmstad, fältartisterna med Mia Löfgren och räddningstjänsten för att nämna några.

Helikopterna och maten bäst

– Det har varit väldigt bra, sade Lennart Jönsson, som tagit sig till Halmstad från Höör. Det finns mycket intressant att titta på här, men Vingarnas helikopteruppvisning är hitintills det bästa. Och maten måste jag också berömma!

Mycket nöjda med vad de hade fått se var också Fredrik och Christina Johansson från Halmstad.

– Det är perfekt det här, sade Fredrik med blicken fäst mot skyn under uppvisningen med A 32 Lansén.

– Jag pryade här en gång i tiden och jag kommer väl ihåg den gamla ”flygande tun-

nan” och Lansen, så det är extra roligt att få se dem i luften igen, berättar han när mullret från Lansens jetmotor lagt sig tillräckligt för att föra ett samtal igen.

Nöjda barn

Med sig hade de sina barnbarn Ebba och Edwin, som också stortrivdes.

– Allting är jättekul här, förklarade Edwin.

– Flygplanen är roligast, tyckte Ebba.

– Jag kommer alltid hit när det är uppvisningar och öppet hus, förklarade morfar Fredrik. När barnbarnens mamma var i deras ålder tog jag med henne hit också.

Avslutningsnumret i flyguppvisningen fick tyvärr ställas in eftersom den JAS 39 Gripen som var på väg från F 7 i Sätenäs fick ett tekniskt fel och tvingades vända tillbaka. De Gripen-intresserade besökarna fick nöja sig med de exemplar som stod i utställningen.

Selma Sedelius

Chef informationssektionen

MEDLEMSINFORMATION

Tack vare Tidnings- och Kamratfonden vågar vi satsa på vår tidning, dess omfång och kvalitet. Detta är dock ingen självklarhet. Utan frivilliga bidrag – ingen tidning! Ett stort och varmt tack med handslag till er alla bidragsgivare. Ni är välkomna med nya bidrag. Plusgiro 26 27 24-8 – alltid öppet för bidrag.

Tidningskommittén

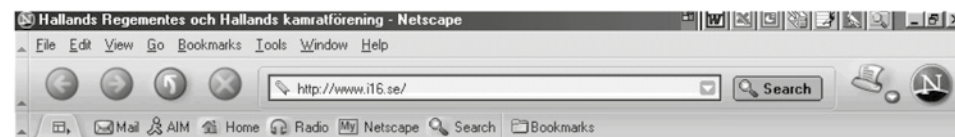
Varje år returneras

ett stort antal medlemsblad därför att adressaten inte anmält adressändring. Vänligen anmäl om du byter adress!

Medlemsavgift

Vid inbetalning av medlemsavgiften, var vänlig ange födelsenummer!

Håll dig informerad!

Vår hemsida har adressen www.i16.se.

Hallands Regementets och Hallandsbrigadens Kamratförening

Box 515, 301 80 HALMSTAD. Plusgiro 26 27 24-8.

KONTAKTMÄN

Gunnar Ohlsén, Hagalundsvägen 26 A, 302 74 Halmstad

Tel: 073-314 75 82 • E-post: gunnarohlsen@spray.se

Lars Folkesson, Ingemansvägen 9 A, 302 79 Holm

Tel: 035-384 56 • E-post: lars.folkesson@mil.se

MEDLEMSINFORMATION

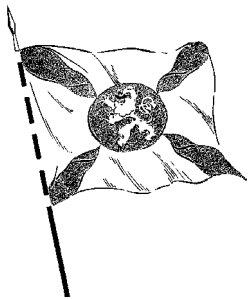
Vi behöver verkligen din hjälp!

Har du något att berätta?
Artiklar mottages tacksamt.

Kontakta Lars Ahlberg:
Tel: 035-266 30 05
E-post: lars.a.ahlberg@mil.se

Kamratföreningens aktiviteter 2010–2012

2010	16 april	Årsmöte
	13-16 maj	Resa till Berlin
	27 nov	Jullunch (anmälan senast 18 nov)
2011	Mars/april	Årsmöte
	Maj	Resa i Sverige
	26 nov	Jullunch
2012	Mars/april	Årsmöte
	Maj	Utlandsresa
	1 dec	Jullunch

För vidare detaljer hänvisas till kamratföreningens hemsida

Vi gratulerar!

2010					
Mars					
3	Hans-Olof Hansson	60	10	Michael Persson	50
4	Bertil Hansson	80	19	Carl-Erik Börjeson	85
4	Tomas Hallin	75	19	Michael Abrahamsson	40
6	Sven Dörning	95	23	Stig Wetterstrand	80
23	Sven-Arne Ahlqvist	60	25	Gunnar Hyltén-Cavallius	95
30	Stig Andersson	85	25	Holger Adgård	60
			28	Bengt Parkell	75
			29	Kerstin Ericson	85
			29	Henry Persson	85
April			Juli		
2	Lars Arestrand	60	2	Rune Eriksson	85
3	Claes Marting	50	3	Lars Heimroth	50
4	Bo Walldén	70	4	Rolf Bengtsson	70
5	Hans-Erik Hansson	85	4	Leif Nilsson	60
5	Leif Stehn	70	8	Michael Macina	50
6	Carl-Gustaf Tiselius	90	9	Daniel Bildt	90
11	Gert Scharp	80	13	Lennart Axelsson	75
12	Annika Fridh	60	15	Heldur Teern	75
19	Erik Wenander	30	16	Elis Ljungek	75
22	Rune Andersson	85	16	Olof Ohlson	60
24	Yngve Larsson	80	17	Harald Erling	85
24	Sture Pettersson	75	17	Anders Hansson	60
25	Bengt-Åke Nilsson	80	19	Olof Holmqvist	70
25	Sven Elfström	70	24	Sven Onsgård	85
26	Lars Buller	80	25	Sven Carlsson	85
26	Hans Carlsson	70	26	Carl Johan von Mentzer	75
Maj			Augusti		
4	Olle Rosengren	70	3	Claes Kalling	80
4	Lars Niwong	50	9	Sven Comstad	60
9	Börje Hyllén	75	9	Sören Winther	50
13	C G Asplund	95	14	Mary Wilhelmson	75
15	Sven Gustafsson	50	14	Lena Wallin	60
17	Eva Stensson	60	21	Ragnar Nehard	70
18	Sven-Erik Ohlsson	80	28	Carl Berthag	90
21	Karl-Gustav Johansson	70	28	Erik Johansson	70
28	Bo Gardahl	75	29	Stefan Veres	60
30	Stefan Bengtsson	50	September		
Juni			1	Börje Norrman	50
3	Ola Sjögren	90	4	Alf Nilsson	70
3	Ronny Oscarsson	60	8	Carl-Gustaf Pfeiff	80
4	Hans Gustafsson	85	14	Nils-Ove Petersson	50
5	Bo Hjelm	80	Oktober		
			1	Siv Ekberg	80
			4	Bertil Hagelqvist	85
			4	Gunne Ewald	80
			5	Ulf Gometz	80
			7	Ann-Louise Carlsson	40
			14	Björn Smedmark	70
			16	Pierre Miles	60
			24	Weine Sirviö	75
			25	Tomas Larsson	40
			28	Sven Berggren	95
			28	Inga-Lill Palmquist	80
			28	Jörgen Svensson	60
			29	Thomas Engman	50
			31	Clas Ericsson	75
			31	Arne Johansson	70
			November		
			3	Lennart Wennberg	60
			7	Jan-Anders Johansson	50
			10	Walter Jansson	85
			12	Lennart Jacobsson	60
			13	Alice Wällerstedt	80
			21	Rolf-Erik Lindvall	60
			December		
			3	Roland Lundén	70
			5	Torgny Sjöholm	75
			6	Per Eklund	90
			11	Peter Jacobsson	50
			24	Rune Frej	90
			31	Gunnar Brenker	85

2011

Januari		Februari		Mars	
5 Gert Alsenmyr	75	2 Göran Ericsson	70	2 Gunnar Johansson	90
7 Alf Sinander	70	3 Sture Brink	75	8 Ulf B Wadsten	70
8 Väinö Altoné	70	8 Arvid Melin	85	8 Kjell Andersson	60
9 Gunnar Gustafsson	90	15 Runar Kaattari	70	14 Sven Johansson	50
13 Kjell Gustavsson	60	17 Raymond Johansson	80	16 Birgitta Ekström	75
22 Per Siöström	90	17 Leif Bengtsson	60	19 Ulf Hellners	75
23 Kjell Sjövald	75	22 Britt Hallgren	90	21 Dan Kruse	50
25 Margareta Qvist	75	23 Karl-Eric Holmberg	75	23 Tomas Ingemansson	60
28 Eric Rasmusson	95	24 Mats Knutsson	60	25 Göte Johansson	80
31 Mattias Röjjer	40	26 Erik Danielsson	85	29 Per Sandelin	50

Nya medlemmar

Under året har vi fått 19 nya medlemmar, vilka hälsas hjärtligt välkomna!

Birgit Andersson, Halmstad	Marie Lökvist, Halmstad
Marie Andersson, Halmstad	Rolf Monéus, Stockholm
Ingrid Bergström, Lund	Nils Olsson, Halmstad
Gert Bertilsson, Åled	Reino Paakkonen, Halmstad
Inger Bertilsson, Åled	Bengt Parkell, Halmstad
Gunvi Börjesson, Halmstad	Gunilla Petersson, Mellbystrand
Maj-Britt Cronholm, Halmstad	Urban Schöön, Stockholm
Joakim Giöbel, Höllviken	Eva Stensson, Laholm
Kerstin Larsson, Halmstad	Alice Wållerstedt, Mölndal
Max Lundberg, Halmstad	

*Under året har ett antal kamrater lämnat vår krets.
Vi lyser frid över deras minne.*

Ett stort och varmt **TACK** för alla penninggåvor som kommit kamratfonden och tidningsfonden till del under det gångna året!

Vissa av våra medlemmar har tyvärr glömt att meddela namn, och vissa andra har betalat årsavgift trots ständigt medlemskap. Dessa medel har tillförts tidningsfonden.

Michael Abrahamsson, Halmstad	Jan Börjesson, Varberg	Jens Flenner, Gullbrandstorp
Anders Adolfsson, Helsingborg	Lennart Börjesson, Varberg	Yvonne Flink, Veddice
Sven-Arne Ahlqvist, Halmstad	Marie-L Calissendorff, Sennan	Martin Folestam, Skurup
Seved Almqvist, Lund	Bert Carlsson, Grevie	Lars Folkesson, Holm
Gert Alsenmyr, Västerås	Göran Carlsson, Ullared	Carl-Fredrik Fredriksson, Vaxholm
Bo Andersson, Halmstad	Hans Carlsson, Helsingborg	Uno Friberg, Ängelholm
Jan Anderson, Stockholm	Ingemar Carlsson, Täby	Jean Fältö, Genevad
Jan Andersson, Halmstad	Jan Carlsson, Nyköping	Bo Gardahl, Halmstad
Johan Andersson, Fjärås	Peter Carlsson, Onsala	Lennart Ginstfeldt, Tvååker
Leif-Henrik Andersson, Kungsbacka	Stefan Carlsson, Öjersjö	Ulf Gometz, Halmstad
Ragnar Andrén, Falkenbergs	Hans Christensson, Halmstad	Ingemar Gottfridsson, Laholm
Anders Aregius, Harplinge	Staffan Christiansson, Halmstad	Carl Fredrik Graf, Halmstad
Per Askund, Laholm	Kjell Christoffersson, Getinge	Lars-Göran Grahn, Halmstad
C G Asplund, Stockholm	Bo Criwall, Halmstad	Gert Grotte, Halmstad
Stig Asterling, Halmstad	Lars Cronqvist, Haverdal	Christer Gunnarsson, Halmstad
Torsten Atterbom, Särö	Ingemar Dahlberg, Ätran	Dorothy Gustafsson, Halmstad
Bertil Augustsson, Kristinehamn	Lars-Olof Dahlin, Långås	Greger Gustafsson, Örkelljunga
Lennart Axelsson, Halmstad	Per Dahlöf, Råå	Gunnar Gustafsson, Mölle
Nils-Erik Axén, Kungsbacka	Erik Danielsson, Järfälla	Hans Gustafsson, Halmstad
Fredrik Bagge, Halmstad	Paul Degerlund, Halmstad	Arne Gustavsson, Falkenberg
Bengt Bengtsson, Hishult	Göran Digmar, Spanien	Nils-Erik Haag, Bandhagen
Bo G Bengtsson, Stocksund	Eric Djuräng, Haverdal	Irene Haake, Gullbrandstorp
Ivar Bengtsson, Getinge	Jan Dorf, Halmstad	Julius Habermann, Haverdal
Lars B Bengtsson, Drottningsskär	Ulf Edström, Djursholm	Bertil Hagelqvist, Göteborg
Leif Bengtsson, Höllviken	Claes Efwergren, Halmstad	Niclas Haglund, Varberg
Rune Bengtsson, Halmstad	Anders Eidergård, Getinge	Hans Hallberg, Falkenberg
Stefan Bengtsson, Stockholm	Karl-Erik Einerth, Halmstad	Britt Hallgren, Halmstad
Sven Bengtsson, Halmstad	Nils Ek, Eslöv	Bengt Hammarberg, Kungsbacka
Conny Benjaminsson, Falkenberg	Jan Ekberg, Halmstad	Anders Hansson, Oskarström
Owe Bergman, Halmstad	Rolf Eklund, Halmstad	Bertil Hansson, Halmstad
Kjell Bergström, Lund	Sven Elfström, Varberg	Hans-Erik Hansson, Falkenberg
Carl Berthag, Halmstad	Christer Eliasson, Halmstad	Hans-Olof Hansson, Våxtorp
K B Bjering, Halmstad	Kerstin Ericson, Halmstad	Arne Hedman, Getinge
Åke Bjerngren, Karlskrona	Clas Ericsson, Fritsla	Carl-Eric Heiner, Halmstad
Lauritz Björk, Sjöbo	Göran Ericsson, Halmstad	Jan-Erik Heiner, Halmstad
Lars-Erik Blank, Halmstad	Lennart Ericsson, Halmstad	Gunnar Hejnebo, Varberg
Hans-Lennart Blom, Tvååker	Lennart Ericsson, Kvibille	Bertil Helgesson, Laholm
Leif Blommegård, Getinge	Allan Eriksson, Harplinge	Peter Helgesson, Laholm
Göran Blomquist, Halmstad	Lennart Eriksson, Haverdal	Tommy Henriksson, Halmstad
Hans Boije, Helsingborg	Mats Eriksson, Borrbj	Bo Hervén, Simlångsdalen
Leif Bramsell, Båstad	Mats Eriksson, Varberg	Peter Hjelm, Halmstad
Börje Bredahl, Torup	Rune Eriksson, Halmstad	Per-Axel Hjern, Askim
Sture Brink, Halmstad	Hans Erlandsson, Kungsbacka	Gunnar Holmquist, Angered
Raymond Brisenfeldt, Halmstad	Harald Erling, Rydebäck	Ulf Holmström, Halmstad
Yngve Bävholm, Kullavik	Gunne Ewald, Halmstad	Curt Hornwall, Karlstad

Bengt Hultén, Harplinge
 Gunnar Hyltén-Cavallius, Ängelholm
 Johan Håkansson, Halmstad
 Sune Håkansson, Halmstad
 Karl-Erik Håmark, Varberg
 Heikki Ingman, Täby
 Agne Ivarsson, Ullared
 Jörgen Jacobsson, Halmstad
 Peter Jacobsson, Holm
 Ronny Jacobsson, Mellbystrand
 Ingvar Jakobsson, Tvååker
 Einar Jansson, Fegen
 Walter Jansson, Filipstad
 Birgitta Johansson, Halmstad
 Erik Johansson, Kungsbacka
 Ingvar Johansson, Falkenberg
 Karl-Gustav Johansson, Halmstad
 Kjell-Anders Johansson, Falkenberg
 Yngve Johansson, Kristinehamn
 Hans Johnsson, Kungsbacka
 Peter Jonsson, Halmstad
 Ulf Josefsson, Halmstad
 Ulf Juréen, Simlångsdalen
 Sven Jägervall, Halmstad
 Stig-Allan Jönsson, Halmstad
 Torsten Kahlow, V Frölunda
 Lars Karlson, Svanesund
 Bo Karlsson, Sennan
 Jan E Karlsson, Halmstad
 Karl-Erik Karlsson, Sigtuna
 Kurt Karlsson, Haverdal
 Lars Arne Karlsson, Oskarström
 Mattias Karlsson, Holm
 Christer Kjell, Halmstad
 Sidney Kullberg, Bromma
 W O Kähler, Halmstad
 Per Källström, Harplinge
 Leif Larsson, Eldsberga
 Magnus Larsson, Oskarström
 Rolf Larsson, Halmstad
 S Orvar Larsson, Halmstad
 Jan Liljegren, Stockholm
 Carl-Erik Lindegren, Gullbrandstorp
 Claes Lindoff, Halmstad
 Eric Lindquist, Malmö
 Dan Lindskog, Frillesås
 Bertil Lindström, Halmstad
 Per Ljungné, Halmstad
 Bengt-Göran Ludvigsson, Harplinge
 Göran Lundahl, Gullbrandstorp
 Jan Lundblad, Forslöv
 Roland Lundén, Torsåker
 Bo Lundgren, Kristinehamn
 Eric Lundgren, Halmstad
 Sven Lundqvist, Laholm
 Klas Löfgren, Sundsvall
 Ulf Löfstedt, Halmstad
 Lars Malmberg, Haverdal
 Casper Malmgren, Halmstad
 Ulf Malmsten, Askim
 Siw Mehiläinen, Laholm
 Arvid Melin, Sollentuna
 Lars Memmi, Åled
 Rolf Monéus, Stockholm
 Rune Morell, Lidköping
 Bo Movert, Falkenberg
 Arne Månsson, Halmstad
 Stig Möller, Malmö
 Roland Nicklasson, Hishult
 Lars Nielsen, Halmstad
 Anita Nilsson, Veinge
 Göran Nilsson, Halmstad
 Knut Nilsson, Halmstad
 Svenne Nilsson, Viken
 Benny Nord, Halmstad
 Richard Nordell, Torup
 Nils Nordestad, Åled
 Torleif Nordgaard, Halmstad
 Claes Norelöv, Hägersten
 Rolf Norr, Halmstad
 Roland Norrman, Laholm
 Sonny Norrman, Halmstad
 Bo Noråker, Ullared
 Lennart Nyström, Katrineholm
 Harriet Ohlsson, Holm
 Sven-Erik Ohlsson, Holm
 Ingvar Ohnell, Mölle
 Nils-Olof Olofsson, Viskafors
 Allan Olsson, Kalix
 Hans-Börje Oskarson, Fjärås
 Lars-Gunnar Oskarson, Åsa
 Ingvar Ottosson, Karlskrona
 Inga-Lill Palmquist, Halmstad
 Ingemar Paulsson, Oskarström
 Ingvar Pehrsson, Halmstad
 Henry Persson, Falkenberg
 Lennart Persson, Halmstad
 Olle Persson, Halmstad
 Thomas Persson, Varberg
 Stig Pettersson, Vallberga
 Stefan Petzäll, Halmstad
 Carl-Gustaf Pfeiff, Helsingborg
 Stefan Quist, Gullbrandstorp
 Per-Olof Qvist, Halmstad
 Rolf Ramber, Halmstad
 Magnus Ranebo, Malmö
 Elise Ranthe, Halmstad
 Eric Rasmusson, Halmstad
 Bertil Richardsson, Halmstad
 Torbjörn Rimstrand, Halmstad
 Percy Romberg, Halmstad
 Karl Erik Rosén, Vällingby
 Olle Rosengren, Åtvidaberg
 Johan Rydén, Halmstad
 Stefan Røjelid, Rabbalshede
 Tyko Rös, Haverdal
 Dick Samuelsson, Lidingö
 Jan Sandberg, Falkenberg
 Peter Sandberg, Göteborg
 Alf Sinander, Tvååker
 Ola Sjögren, Halmstad
 Catharina Sjöholm, Halmstad
 Rune Sjöholm, Halmstad
 Torgny Sjöholm, Borås
 Björn Sjölin, Göteborg
 Roul Sjölin, Halmstad
 Kaj Sjösten, Halmstad
 Kjell Sjövald, Falkenberg
 Björn Smedmark, Täby
 Carina Staveryd, Halmstad
 Ulf Staveryd, Halmstad
 Roland Stensson, Harplinge
 Rolf Stibrant, Västerås
 Christina Stjernfeldt, Halmstad
 Gunnar Strandqvist, Halmstad
 Bengt Strutz, Halmstad
 Elon Strömberg, Malmö
 Henrik Svensson, Tvååker
 Stefan Svensson, Träslövsåge
 Sven-Olof Svensson, Halmstad
 Gösta Svorén, Falkenberg
 Bo Söderberg, Örebro
 Håkan Söderberg, Slöinge
 Sven Thelander, Linköping
 Gunnar Tiber, Falkenberg
 Carl-Gustaf Tiseliuss, Stockholm
 Sven Torin, Åled
 Ronny Torstensson, Oskarström
 Lennart Törnqvist, Stockholm
 Carl Gustaf von Mentzer, Halmstad
 Carl Johan von Mentzer, Halmstad
 Ulf von Roth, Stockholm
 Britt-Marie Wallefors, Haverdal
 Irené Wallefors, Getinge
 Jarl Wallefors, Getinge
 Johan Wallefors, Harplinge
 Christer Wanlert, Kristianstad
 Lennart Wennberg, Huddinge
 Kenth Wessberg, Halmstad
 John Westlund, Eldsberga
 Göran Wetterlundh, Halmstad
 Kenneth Wijk, Simlångsdalen
 Rolf Wittesjö, Torekov
 Jan Woźniak, Halmstad
 Ingrid Åhed, Halmstad
 Kjäll Åhed, Halmstad
 Tore Åkesson, Simlångsdalen
 Irma Öhman, Varberg
 Erik Österberg, Varberg